

CRNA GORA
Ministarstvo ljudskih
i manjinskih prava

**Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori
2019. – 2023. godine**

AKCIONI PLAN ZA 2022. GODINU¹

---

¹ Svi izrazi koji se u ovom Akcionom planu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

Oblast 1. DRUŠTVENO PRIHVATANJE LGBTI OSOBA			
STRATEŠKI CILJ 1	„Unaprijeđeno društveno prihvatanje LGBTI osoba kroz snažniju podršku građana/ki ostvarivanju njihovih prava, jačanju nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja i eliminaciju diskriminacije u pogledu prava LGBTI osoba na sopstvenu kulturu.“		
Operativni cilj 1.1.	„Podrška crnogorskih građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećana za 10%.“		
Indikator	Nivo podrške građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećan za 10%. u odnosu na 2018. godinu.		
	2018.	2021.	2023.
	43%	48%	53%
Mjera 1.1.1.	Promovisati toleranciju i društvenu jednakost LGBTI osoba u sportu.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	30%	50%
Aktivnosti	Uraditi informativne materijale kojima se promoviše tolerancija i društvena jednakost LGBTI osoba i distribuirati ih sportskim udruženjima.		
Ključni nosilac	Ministarstvo sporta i mladih		
Partneri u realizaciji	Nacionalni sportski savezi u Crnoj Gori i NVO-I		
Vremenski okvir	III kvartal- IV kvartal		
Indikator	Distribucijom informativnih materijala obuhvaćeno 50% sportskih udruženja u Crnoj Gori.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva sporta i mladih / 1.500€		
Mjera 1.1.2.	Edukovati sportske radnike za senzibilan rad sa LGBTI osobama.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	18%	30%
Aktivnosti	Organizovati radionice za obuku sportskih trenera za senzibilan rad sa LGBTI osobama.		
Ključni nosilac	Ministarstvo sporta i mladih		
Partneri u realizaciji	Nacionalni sportski savezi u Crnoj Gori i NVO-i		

Vremenski okvir	IV kvartal		
Indikator	Organizovana najmanje jedna radionica za obuku sportskih trenera za senzibilan rad sa LGBT osobama. Radionice pohađalo najmanje 18% licenciranih sportskih trenera		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva sporta i mladih/ 1.500€		
Mjera 1.1.3.	Edukovati predstavnike/ce političkih partija o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba		
	2018.	2020.	2023.
	0%	100%	
Aktivnosti	Organizovati edukaciju za podizanje nivoa znanja i informisanosti predstavnika/ca političkih partija o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore , NVO Kvir Montenegro (projekat koji finansira MPLJMP)		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Organizovane edukacije (sastanci) za predstavnike/ce političkih partija u Skupštini Crne Gore u oblasti zaštite ljudskih prava LGBTI osoba-		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 2.000€		
Mjera 1.1.4.	Prevesti, publikovati i promovisati novo izdanje Džogdžakarta principa.		
	2018.	2020.	2023.
	0%	100%	
Aktivnosti	Prevođenje i publikovanje dopunjenog izdanja Džogdžakarta principa o međunarodnim pravnim standardima u oblasti ljudskih prava LGBTI osoba, kako bi se ono učinilo dostupnim javnosti u Crnoj Gori. Takođe, publikacija će biti predstavljena široj javnosti kroz organizaciju panela, kao i njenom distribucijom u elektronskom i štampanom formatu.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo vanjskih poslova i NVO-i		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Publikovani Džogdžakarta principi na crnogorskom jeziku. Održan panel na kome su promovisani Džogdžakarta principi. Distribuirano donosiocima odluka i starješinama organa.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 2.000€		
Mjera 1.1.5.	Edukovati starješine Vojske Crne Gore za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	18%	30%

Aktivnosti	Organizovati najmanje dvije radionice za obuku starješina u Vojski Crne Gore za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo odbrane, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, NVO Queer Montenegro u partnerstvu sa NVO Juventas i Asocijacijom Spektra		
Vremenski okvir	II-IV kvartal		
Indikator	Održane najmanje dvije radionice		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 2.000,00€		
Mjera 1.1.6.	Informisati pripadnike/ce Vojske Crne Gore o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	24%	40%
Aktivnosti	Izrada informativnih i edukativnih materijala za podizanje nivoa znanja i informisanosti pripadnika/ca Vojske Crne Gore o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba i mehanizmima njihove zaštite i distribuirati ih pripadnicima/ama Vojske Crne Gore.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo odbrane, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i		
Vremenski okvir	II-IV kvartal		
Indikator	Izrađene i distribuirane brošure pripadnicima Vojske Crne Gore.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 2.000,00€		
Mjera 1.1.7.	Organizovati fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	60%	100%
Aktivnosti	Organizovati tri fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci.		
Ključni nosilac	Ministarstvo rada i socijalnog staranja		
Partneri u realizaciji	Centri za socijalni rad i NVO-i		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Održane tri fokus grupe.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva rada i socijalnog staranja/ nijesu potrebna finansijska sredstva		
Operativni cilj 1.2.	„Unaprijeđen kvalitet i nediskriminatorni karakter sistema obrazovanja u Crnoj Gori.“		
Indikator	Stepen diskriminacije LGBTI osoba u oblasti obrazovanja smanjen za 10% u odnosu na 2018. godinu.		
	2018.	2021.	2023.
	19%	14%	9%
Mjera 1.2.1.	Edukovati nastavno osoblje u osnovnim i srednjim školama o pravima LGBTI osoba.		

	2018.	2021.	2023.
	0%	9%	15%
Aktivnosti	Organizovati radionice za edukaciju 150 nastavnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava (interkulturalno obrazovanje) sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju.		
Ključni nosilac	Ministarstvo prosvjete		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, NVO-i		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Edukovano 150 nastavnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju. Održano 12 treninga-radionica za 20 nastavnika građanskog obrazovanja, zdravih stilova života, biologije, pedagoga u cilju društvenog prihvatanja i jačanja nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MP/ 3.000,00€ Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO Sistem / 2.340 € Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO CGO/3.800 €		
Mjera 1.2.2.	Edukovati stručne saradnike u osnovnim i srednjim školama za pružanje psiho-socijalne podrške u procesu prihvatanja i integracije LGBTI učenika.		
	2018.	2021.	2023.
	33%	74%	100%
Aktivnosti	Organizovati radionice za edukaciju 20 stručnih saradnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju.		
Ključni nosilac	Ministarstvo prosvjete		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Edukovano 20 stručnih saradnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava (interkulturalno obrazovanje) sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MP/ 750,00€		
Mjera 1.2.6.	Kontinuirano sprovesti kampanje za promociju tolerancije i nenasilja među školskom populacijom.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	60%	30%
Aktivnosti 1.2.6.1.	Inicirati da sve osnovne i srednje škole posvete po jedan školski čas temi tolerancije, nenasilja i poštovanja različitosti povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava.		
Ključni nosilac	Ministarstvo prosvjete		
Partneri u realizaciji	Lokalne samouprave, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i		
Vremenski okvir	IV kvartal-IV kvartal		

Indikator	U svim osnovnim i srednjim školama po jedan školski čas posvećen je temi tolerancije, nenasilja i poštovanja različitosti povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Nijesu potrebna finansijska sredstva		
Aktivnosti 1.2.6.2.	Organizovati obilazak srednjih škola u centralnoj i sjevernoj regiji u cilju sprovođenja terenskih kampanji za promociju prava LGBTI osoba		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO Sistem		
Vremenski okvir	I-III kvartal		
Indikator	Održane jednodnevne terenske kampanje u Podgorici i Beranama u cilju promocije prava LGBTI osoba, razmjena mišljenja sa srednjoškolcima, te distribuciji informativnog materijala		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO Sistem/ 2.340 € (Veza sa mjerom 1.2.1.)		
Aktivnosti 1.2.6.3.	Održati omladinsku školu pod nazivom "Seksualnost i mladi", namijenjenu mladima i kadru koji radi sa mladima		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO CAZAS		
Vremenski okvir	II kvartal		
Indikator	Održana omladinska škola koju je pohađalo 15 učesnika/ca		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO CAZAS/ 4.700,00€		
Aktivnosti 1.2.6.4.	Razvoj vodiča protiv stigme i diskriminacije namijenjen srednjoškolcima/kama koji sadrži upute o tome na koji način mogu da podrže LGBTO vršnjake/inje, prepoznaju i spriječe vršnjačko nasilje i upoznaju se sa LGBTI terminologijom.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO CAZAS		
Vremenski okvir	III-IV kvartal		
Indikator	Razvijen vodič protiv stigme i diskriminacije		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO CAZAS/ 1.050,00€		
Mjera 1.2.7.	Edukovati prosvjetne inspektore o normativnom okviru kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba.		
	2018.	2020.	2023.
	0%	100%	
Aktivnosti	Organizovati edukacije za prosvjetne inspektore u oblasti primjene zakona kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba u sektoru obrazovanja. Edukacijom će biti obuhvaćeno i jačanje kapaciteta prosvjetnih inspektora za praćenje		

	korišćenja nastavnog materijala koji se tiče LGBTI osoba, kao i za praćenje primjene Zakona o zabrani diskriminacije.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	Uprava za inspekcijske poslove, Ministarstvo prosvjete i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore		
Vremenski okvir	II kvartal-IV kvartal		
Indikator	Edukovano 6 prosvjetnih inspektora o normativnom okviru kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 5.000€		
Operativni cilj 1.3.	„Eliminisana diskriminacija LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu i na autentični kulturni izraz.“		
Indikator	Stepen diskriminacije LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu smanjen na nultu vrijednost u odnosu na 2018. godinu.		
	2018.	2021.	2023.
	13.7%	6%	0%
Mjera 1.3.2.	Nabaviti 5000 publikacija koje se tematski bave LGBTI osobama i kulturnim identitetima koji afirmišu njihovo društveno prihvatanje i distribuirati ih školama u Crnoj Gori.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	100%	
Aktivnosti	Nabaviti publikacije koje se tematski bave LGBTI osobama i kulturnim identitetima koji afirmišu njihovo društveno prihvatanje i distribuirati ih elektronski školama u centralnoj regiji Crne Gore.		
Ključni nosilac	Ministarstvo kulture		
Partneri u realizaciji	Javni TV servis i NVO-i		
Vremenski okvir	III-IV kvartal		
Indikator	Distribuirano 1000 primjeraka publikacije		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MK/ Nijesu potrebna finansijska sredstva		
Mjera 1.3.3.	Organizovati izložbe umjetničkih radova LGBTI osoba.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	60%	100%
Aktivnosti	Realizovati najmanje jednu izložbu umjetničkih radova LGBTI osoba u lokalnoj samoupravi na sjeveru Crne Gore.		
Ključni nosilac	Ministarstvo kulture		
Partneri u realizaciji	Lokalna samouprava Bijelo Polje i NVO-i		
Vremenski okvir	III - IV kvartal		
Indikator	Održana najmanje jedna izložba umjetničkih radova LGBTI osoba u lokalnoj samoupravi na sjeveru Crne Gore (Bijelo Polje).		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MK/ 1000,00€		

Mjera 1.3.5.	Pisanje, priprema i štampa, kao i prevođenje publikacija kojima se afirmišu ljudska prava LGBTI osoba i promovišu kulturni izrazi koji doprinose afirmaciji principa tolerancije i društvenog prihvatanja LGBTI osoba.		
2018.	2021.	2023.	
0%	60%	100%	
Aktivnost	Selekcija i priprema materijala za štampu Zbornika kratkih priča o queer teoriji.		
Ključni nosilac	Ministarstvo kulture		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Vremenski okvir	III-IV kvartal		
Indikator	Odštampan Zbornik kratkih priča o queer teoriji.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MK/ 3.000,00€		
Oblast 2. BEZBIJEDNOST I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA LGBTI OSOBA			
STRATEŠKI CILJ 2	„Unaprijeđen normativni okvir i njegova primjena za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.“		
Operativni cilj 2.1.	Podignut nivo obučenosti policijskih službenika/ca za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.		
Indikator	Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred policijskim organima povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu.		
2018.	2021.	2023.	
*	10%	20%	
Mjera 2.1.1.	Edukovati pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama.		
2018.	2021.	2023.	
5%	11%	15%	
Aktivnost	Realizovati edukativne radionice za pripadnike/ce policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama iz južnog regiona Crne Gore.		
Ključni nosilac	Ministarstvo unutrašnjih poslova		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i		
Vremenski okvir	I – IV kvartal		
Indikator	Edukovano 60 pripadnika/ca policije za senzibilan rad sa LGBTI i to tri ciklusa po 20 službenika/ca.		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Donatorska sredstva Savjeta Evrope/ 1.500€ Budžet MLJMP kroz projekat koji realizuje NVO Forum Progres/4.930 €		
Mjera 2.1.2.	Edukovati pripadnike/ce policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.		

2018.		2021.		2023.	
0%		6%		10%	
Aktivnost	Realizovati edukativne radionice za pripadnike/ce policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBT osobama iz centralnog regiona Crne Gore.				
Ključni nosilac	Ministarstvo unutrašnjih poslova, NVO Queer Montenegro				
Partneri u realizaciji	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Savjet Evrope, Uprava policije, Juventas, Asocijacija Spektra.				
Vremenski okvir	I – IV kvartal				
Indikator	Edukovano 80 pripadnika/ca policije za senzibilan rad sa LGBTI i to četiri ciklusa po 20 službenika/ca.				
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Donatorska sredstva Savjeta Evrope/ 1500€				
Mjera 2.1.4.	Kontinuirano realizovati dijalog Uprave policije i LGBTI zajednice o pitanjima bezbjednosti LGBTI osoba.				
2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
0%	100%	100%	100%	100%	100%
Aktivnost	Održavati redovne sastanke Tima povjerenja na godišnjem nivou. Realizovane četiri posjete organizacionim jedinicama Uprave policije.				
Ključni nosilac	Uprava policije				
Partneri u realizaciji	Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Zaštitnik ljudskih prava i slobode, NVO-i, Tužilaštvo i Sudstvo				
Vremenski okvir	I – IV kvartal				
Indikator	Održana najmanje 4 sastanka Tima povjerenja na godišnjem nivou. Realizovane četiri posjete organizacionim jedinicama Uprave policije.				
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Budžet Uprave policije / 3.000€				
Operativni cilj 2.2.	Podignut nivo obučenosti tužilaca/teljki za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.				
Indikator	Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred Državnim tužilaštvom povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu.				
2018.	2021.	2023.			
*	10%	20%			
Mjera 2.2.1.	Edukovati tužioce/teljke za senzibilan rad sa LGBTI osobama				
2018.	2021.	2023.			
25%	40%	50%			

Aktivnost	Trening za tižioce/teljke o ljudskim pravima LGBTI osoba i razvijanju senzibilnog pristupa u radu sa njima.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	II – IV kvartal		
Indikator	Edukovano najmanje 10% tužioca/tužiteljki		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Donatorska sredstva ambasade Velike Britanije/6.000€		
Mjera 2.2.2.	Edukovati tižioce/teljke za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na primjeni člana 42a Krivičnog zakonika Crne Gore.		
2018.	2021.	2023.	
8%	20%	30%	
Aktivnost	Trening za policijske službenike, sudije i tužioce o adekvatnom procesuiranju zločina iz mržnje i ostalih zločina u vezi sa seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom.		
Ključni nosilac	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu		
Partneri u realizaciji	NVO "Queer", NVO "Juventas", Asocijacija "Spektra"		
Vremenski okvir	III – IV kvartal		
Indikator	Najmanje 4 državna tužioca/tužiteljke prisustvovalo treningu.		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu/1000€		
Operativni cilj 2.3.	Podignut nivo obučenosti sudija za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.		
Indikator	Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred sudovima povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu.		
2018.	2021.	2023.	
*	10%	20%	
Mjera 2.3.1.	Edukovati sudije za senzibilan rad sa LGBTI osobama.		
2018.	2021.	2023.	
18%	37%	50%	
Aktivnost	Trening za sudije o ljudskim pravima LGBTI osoba i razvijanju senzibilnog pristupa u radu sa njima.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	II – IV kvartal		
Indikator	Najmanje 15% sudija prisustvovalo treningu.		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Donatorska sredstva ambasade Velike Britanije/6.000€		
Mjera 2.3.2.	Edukovati sudije za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na primjeni člana 42a Krivičnog zakona Crne Gore.		
2018.	2021.	2023.	
3%	20%	30%	

Aktivnost	Trening za policijske službenike, sudije i tužioce o adekvatnom procesuiranju zločina iz mržnje i ostalih zločina u vezi sa seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom.		
Ključni nosilac	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu		
Partneri u realizaciji	NVO "Queer", NVO Juventas, Asocijacija "Spektra"		
Vremenski okvir	III – IV kvartal		
Indikator	Najmanje 9 sudija prisustvovalo treningu.		
Izvor finansiranja/ iznos sredstava	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu/1000€		
Operativni cilj 2.4.	„Službenici u jedinicama lokalne samouprave su senzibilisani za rad sa LGBTI osobama i osposobljeni za primjenu Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i zakona kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda.“		
Indikator	Žalbe građana i građanki na procesuiranje njihovih prava u skladu sa Zakonom o životnom partnerstvu lica istoga pola i zakona kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda 5<		
	2018.	2021.	2023.
	0%	50%	100%
Mjera 2.4.1.	Edukovati matične službe u lokalnim samoupravama o primjeni Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.		
	2018.	2021.	2023.
	0%	100%	
Aktivnost 2.4.1.1.	Organizovati jednodnevne edukacije za matičare o primjeni Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.		
Ključni nosilac	Uprava za kadrove		
Partneri u realizaciji	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo unutrašnjih poslova i NVO Queer Montenegro u partnerstvu sa NVO Juventas i Asocijacijom Spektra		
Vremenski okvir	II-III kvartal		
Indikator	Edukovano najmanje 30 predstavnika/ca matičnih službi u jedinicama lokalnih samouprava o primjeni Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Uprave za kadrove/ 3.000€		
Mjera 2.4.3.	Osposobiti zaposlene u organima lokalne samouprave za senzibilan rad sa LGBTI osobama.		
	2018.	2021.	2023.
	1%<	60%	100%
Aktivnosti	Realizovati edukativnu radionicu za zaposlene u lokalnim samoupravama za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	Lokalne samouprave, NVO Juventas, NVO CAZAS		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		

Indikator	Edukovano najmanje po 3% zaposlenih u svakoj crnogorskoj opštini.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 5.000,00€		
Operativni cilj 2.5.	„Kreirane pretpostavke za efikasan monitoring primjene krivičnog i prekršajnog zakonodavstva sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije i nasilja.“		
Indikator	Uspostavljen funkcionalan sistem monitoringa primjene krivičnog i prekršajnog zakonodavstva sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije i nasilja.		
	2018	2021	2023
	0%	50%	100%
Mjera 2.5.1.	Uraditi analizu primjene Zakona o zabrani diskriminacije sa aspekta zaštite LGBTI osoba od diskriminacije.		
	2018	2020	
	0%	100%	
Aktivnost 2.5.1.1.	Sprovesti analizu uticaja govora mržnje na mentalno zdravlje LGBTI osoba i kreiranje preporuka i smjernica za postupanje institucija i civilnog društva		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	LGBTIQ Socijalni centar		
Vremenski okvir	I-II kvartal		
Indikator	Sprovedena analiza uticaja govora mržnje na mentalno zdravlja LGBTI osoba; Izrađena jedna publikacija sa smjernicama za postupanje institucija i civilnog društva u kontekstu unapređenja mentalnog zdravlja LGBTI osoba; Analiza sa preporukama i smjernicama štampana u tiražu od 250 komada, objavljena online u elektronskom format i distribuirana javno.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi LGBTIQ Socijalni centar/ 1.120 €		
Aktivnost 2.5.1.2.	Sprovesti analizu uticaja govora mržnje na sigurnost LGBTI osoba i kreiranje preporuka i smjernica za postupanje institucija i civilnog društva		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	LGBTIQ Socijalni centar		
Vremenski okvir	II-III kvartal		
Indikator	Sprovedena analiza uticaja govora mržnje na sigurnost LGBTI osoba; Izrađena jedna publikacija sa smjernicama za postupanje institucija i civilnog društva u kontekstu unapređenja sigurnosti LGBTI osoba; Analiza sa preporukama i smjernicama štampana u tiražu od 250 komada, objavljena online u elektronskom format i distribuirana javno.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi LGBTIQ Socijalni centar/ 1.120 €		

Operativni cilj 2.6.	„Podignut nivo informisanosti LGBTI osoba o njihovim pravima garantovanim zakonima i instrumentima njihove zaštite.“		
Indikator	Najmanje 1000 LGBTI osoba informisano o njihovim zakonskim pravima i instrumentima njihove zaštite		
2018.	2021.	2023.	
0%	60%	100%	
Mjera 2.6.1.	Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima u vezi sa krivično-pravnom i prekršajno-pravnom zaštitom od nasilja i diskriminacije.		
2018.	2021.	2023.	
0%	60%	100%	
Aktivnost 2.6.1.1.	Održati info sesije u saradnji sa NVO-ima na kojima su LGBTI osobe informisane o njihovim zakonskim pravima.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, NVO Kvir Montenegro (projekat koji finansira MPLJMP), NVO Forum Progres (projekat koji finansira MPLJMP)		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Najmanje 200 LGBTI osoba informisano o njihovim zakonskim pravima.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 2.000,00€		
Aktivnost 2.6.1.2.	Održati radionice posvećene praktičnim mehanizmima očuvanja i unapređenja mentalnog zdravlja LGBTI osoba		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	LGBTIQ Socijalni centar		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Realizovano 5 radionica, kojim je obuhvaćeno 50 učesnika/ca.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi LGBTIQ Socijalni centar/ 685,00€		
Aktivnost 2.6.1.3.	Održati radionice posvećene praktičnim mehanizmima očuvanja i unapređenja sigurnosti LGBTI osoba		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	LGBTIQ Socijalni centar		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Realizovano 5 radionica, kojim je obuhvaćeno 25 učesnika/ca.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi LGBTIQ Socijalni centar/ 685,00€		
Aktivnost 2.6.1.4.	Realizovati kampanju za podizanje vidljivosti LGBTI osoba		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO Kvir Montenegro		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		

Indikator	Realizovana kampanja za podizanje vidljivosti LGBTI osoba na kojoj je učestvovalo 20 aktivista/tkinja i volontera/ki		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO Kvir Montenegro/ 3.100,00€		
Mjera 2.6.2.	Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima iz Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.		
2018.	2021.	2023.	
0%	100%		
Aktivnost	Kreiranje i implementacija kampanja za povećanje nivoa znanja o ličnim i porodičnim pravima u LGBTI zajednici.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	III – IV kvartal		
Indikator	100 LGBTI osoba konsultovano u procesu pripreme kampanje, najmanje 10 materijala pripremljeno za kampanju, medijska vidljivost, najmanje 5000 LGBTI osoba informisano o kampanji.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 1.000 €		
Operativni cilj 2.7.	“Uspostavljen normativni okvir kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda u Crnoj Gori u skladu sa međunarodnim standardima”		
Indikator	Zakon kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda je usvojen u Skupštini Crne Gore		
2018.	2021.	2023.	
0%		100%	
Mjera 2.7.1.	Kreirati normativni okvir kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda u skladu sa standardima EU.		
2018.	2021.	2023.	
0%		100%	
Aktivnost 2.7.1.1.	Izraditi Nacrt Zakona o pravnom prepoznavanju roda na osnovu samoodređenja		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Formirana Radna grupa za izradu Nacrta zakona. Izrađen Nacrt zakona.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet MLJMP/ 5.000,00€		
Oblast 3.	PRISTUP RADU, USLUGAMA I SERVISIMA PODRŠKE		
STRATEŠKI CILJ 3	„Unaprijeđen pristup radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe.“		

Operativni cilj 3.1.	Unaprijeđen pristup radu i efektivna zaštita prava LGBTI osoba u sferi radnih odnosa.		
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u zapošljavanju za 10% u odnosu na 2018.g.		
2018.	2021.	2023.	
36,7%	30%	25%	
Mjera 3.1.1.	Informisati poslodavce i sindikate u pogledu antidiskriminacione zaštite LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.		
2018.	2021.	2023.	
0%	60%	100%	
Aktivnost 3.1.1.1.	Realizovati dvije tematske sjednice Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.		
Ključni nosilac	Socijalni savjet		
Partneri u realizaciji	Unija poslodavaca, sindikati, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i		
Vremenski okvir	II-IV kvartal		
Indikator	Održane dvije tematske sjednice Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Nijesu potrebna finansijska sredstva		
Aktivnost 3.1.1.2.	Sprovesti kvantitativno i kvalitativno istraživanje o položaju LGBTI osoba na tržištu rada		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO Centar za monitoring i istraživanje		
Vremenski okvir	I-II kvartal		
Indikator	Sprovedeno kvantitativno istraživanje o položaju LGBTI osoba na tržištu rada; Sprovedeno 10 intervjua sa predstavnicima javnog i privatnog sektora i drugim relevantnim stakeholderima o položaju LGBTI osoba na tržištu rada; Organizovana press konferencija za predavljanje rezultata istraživanje; Izrađena 3 infografika na osnovu nalaza istraživanje.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO CEMI/ 5.500 €		
Aktivnost 3.1.1.3.	Potpisati javnu deklaraciju podrške LGBTI osobama od strane predstavnika javnog i privatnog sektora.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO Centar za monitoring i istraživanje		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Pripremljena i dizajnirana javna deklaracija i potpisana od strane najmanje 10 predstavnika javnog i privatnog sektora. Javna deklaracija objavljena u najmanje 5 štampanih i online medija.		

Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO CEMI/ 920, 00 €		
Aktivnost 3.1.1.4.	Izraditi i predstaviti široj javnosti vodič o pravima i inkluziji LGBTI osoba na tržištu rada		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO Centar za monitoring i istraživanje		
Vremenski okvir	II-III kvartal		
Indikator	Izrađen vodič na crnogorskom i engleskom jeziku i odštampan u 50 primjeraka; dostupan u online formatu na društvenim mrežama, kao i na web portalu MPLJMP, kao i NVO CEMI. Održan okrugli sto za predstavljanje vodiča i zagovaranje javnih politika.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO CEMI/ 4.898, 00 €		
Operativni cilj 3.2.	Unaprijeđen pristup uslugama zdravstvene zaštite za LGBTI osobe.		
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu zdravstvenoj zaštiti za 10% u odnosu na 2018.g.		
	2018.	2021.	2023.
	14.4%	8%	4%
Mjera 3.2.1.	Edukovati medicinske radnike za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
	2018.	2021.	2023.
	1%	6%	10%
Aktivnosti 3.2.1.1.	Realizovati edukativne radionice za 100 medicinskih radnika za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama iz sjevernog i centralnog regiona Crne Gore.		
Ključni nosilac	Ministarstvo zdravlja		
Partneri u realizaciji	NVO-i i Javne zdravstvene ustanove		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Edukovano 100 medicinskih radnika za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Javnih zdravstvenih ustanova/ 1000€		
Aktivnosti 3.2.1.2.	Unaprijediti zdravstvenu zaštitu za transrodne osobe kroz rješavanje problema nestašice hormonske terapije		
Ključni nosilac	Ministarstvo zdravlja		
Partneri u realizaciji	NVO-i i Javne zdravstvene ustanove		
Vremenski okvir	I-IV kvartal		
Indikator	Obezbijeđena dostupnost hormonske terapije za transrodne osobe		

Izvor finansiranja/iznos sredstava	Nisu potrebna finansijska sredstva		
Operativni cilj 3.3.	„Unaprijeđen pristup uslugama socijalne zaštite i servisima podrške za LGBTI osobe.“		
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu javnim uslugama za 5% u odnosu na 2018.g.		
2018.	2021.	2023.	
13.7%	11%	8.5%	
Mjera 3.3.1.	Edukovati stručne radnike u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
2018.	2021.	2023.	
10%	22%	30%	
Aktivnosti	Edukacija za 4% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama, kroz okrugle stolove, odnosno edukativne radionice.		
Ključni nosilac	Zavod za socijalnu i dječju zaštitu		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	III-IV kvartal		
Indikator	Edukovano 4% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu/ 500€		
Mjera 3.3.3.	Podržati funkcionisanje specifičnih LGBTI usluga kroz Javne konkurse za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija.		
2018.	2021.	2023.	
/	60%	100%	
Aktivnosti 3.3.3.1.	Objaviti javni konkurs za finansiranje projekata/programa NVO-a kroz koje je moguće podržati funkcionisanje specifičnih LGBTI usluga.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO-i		
Vremenski okvir	III- IV kvartal		
Indikator	Objavljen javni poziv za finansiranje projekata/programa NVO-a		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva ljudskih i manjinskih prava/sredstva opredijeljena za finansiranje projekata/programa NVO u skladu sa Odlukom o utvrđivanju prioriternih oblasti od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2021. godini.		
Aktivnosti 3.3.3.2.	Oformiti i opremiti mini LGBT drop in centar u cilju pružanja podrške i informisanosti LGBTI osoba		

Ključni nosilac	Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava		
Partneri u realizaciji	NVO SISTEM		
Vremenski okvir	II- III kvartal		
Indikator	Opremljen mini LGBT drop in centar u prostorijama NVO Sistem u cilju pružanja podrške i informisanosti LGBTI osoba		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Projekat koji finansira MLJMP a sprovodi NVO Sistem/ 4.827,2 €		
Operativni cilj 3.4.	Unaprijeđena turistička usluga za LGBTI turiste.		
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu javnim uslugama za 5% u odnosu na 2018.g.		
	2018.	2021.	2023.
	13.7%	11%	8.5%
Mjera 3.4.1.	Uraditi analizu tržišta i procjenu potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta.		
	2018.	2019.	2023.
	0%	100%	
Aktivnost	Uraditi analizu tržišta i procjenu potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta.		
Ključni nosilac	Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma		
Partneri u realizaciji	Privredna komora Crne Gore, lokalne turističke organizacije i NVO-i		
Vremenski okvir	II kvartal-II kvartal		
Indikator	Urađena Analizu tržišta i procjena potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet Ministarstva ekonomskog razvoja i turizma/ 5000 EUR		
Mjera 3.4.3.	Mapirati turističke gej frendli lokacije i sadržaje.		
	2018.	2021.	2022.
	0%	50%	100%
Aktivnosti	Izrada web site-a na crnogorskom i engleskom jeziku sa mapom svih LGBTIQ frendli mjesta u Glavnom gradu Podgorica.		
Ključni nosilac	NVO Queer Montenegro		
Partneri u realizaciji	Lokalne turističke organizacije, ugostiteljski objekti, privredna društva		
Vremenski okvir	II-III kvartal		
Indikator	Izrađen web site sa mapom LGBTIQ frendli mjesta.		
Izvor finansiranja/iznos sredstava	Budžet NVO Queer Montenegro po projektu koji finansira Glavni grad Podgorica/ 1.750,00€		

CRNA GORA
Ministarstvo ljudskih
i manjinskih prava

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA STRATEGIJE ZA UNAPREĐENJE KVALITETA ŽIVOTA LGBTI OSOBA U CRNOJ GORI ZA 2021. GODINU

Podgorica, jul 2022. godine

I UVODNI REZIME

Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023 godine, čija je realizacija u toku, predstavlja ključni strateški dokument usvojen od strane Vlade Crne Gore koji na sistemski način definiše ciljeve, mjere i aktivnosti neophodne za unapređenje poštovanja ljudskih prava LGBTI osoba u Crnoj Gori, te poštovanje prava na dostojanstven život. Ona predstavlja izraz kontinuiteta politike Vlade Crne Gore i njene posvećenosti da i dalje radi na unapređenju i zaštiti prava i sloboda LGBTI osoba. Ona predstavlja odgovor na uočen izazov u vezi sa društvenim prihvatanjem LGBTI osoba, odnosno na još uvijek izraženu društvenu percepciju opterećenu stereotipima i predrasudama prema ovoj društvenoj grupi, koja u postojanju LGBTI osoba vidi kršenje morala i vrijednosti o poželjnom načinu života.

Strategija za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023. godine, predstavlja ključni strateški dokument usvojen od strane Vlade Crne Gore koji na sistemski način definiše ciljeve, mjere i aktivnosti neophodne za unapređenje poštovanja ljudskih prava LGBTI osoba u Crnoj Gori, te poštovanje prava na dostojanstven život.

Takođe, Strategija se temelji na izvještajima i preporukama brojnih međunarodnih tijela, kojima su sugerisana unapređenja u politici zaštite LGBTI osoba, posebno sa aspekta primjene zakona na zaštiti njihovih prava i sloboda, kao i sa aspekta njihove bolje inkluzije u različitim sferama društvenog života.

Strateški ciljevi Strategije su:

1. „Unaprijeđeno društveno prihvatanje LGBTI osoba kroz snažniju podršku građana/ki ostvarivanju njihovih prava, jačanju nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja i eliminaciju diskriminacije u pogledu prava LGBTI osoba na sopstvenu kulturu“;
2. „Unaprijeđen normativni okvir i njegova primjena za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba“;
3. „Unaprijeđen pristup radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe“.

Da bi se ostvarili ti ciljevi, identifikovano je tri ključne oblasti djelovanja:

1. Društveno prihvatanje LGBTI osoba;
2. Bezbjednost i zaštita ljudskih prava LGBTI osoba;
3. Pristup radu, uslugama i servisima podrške.

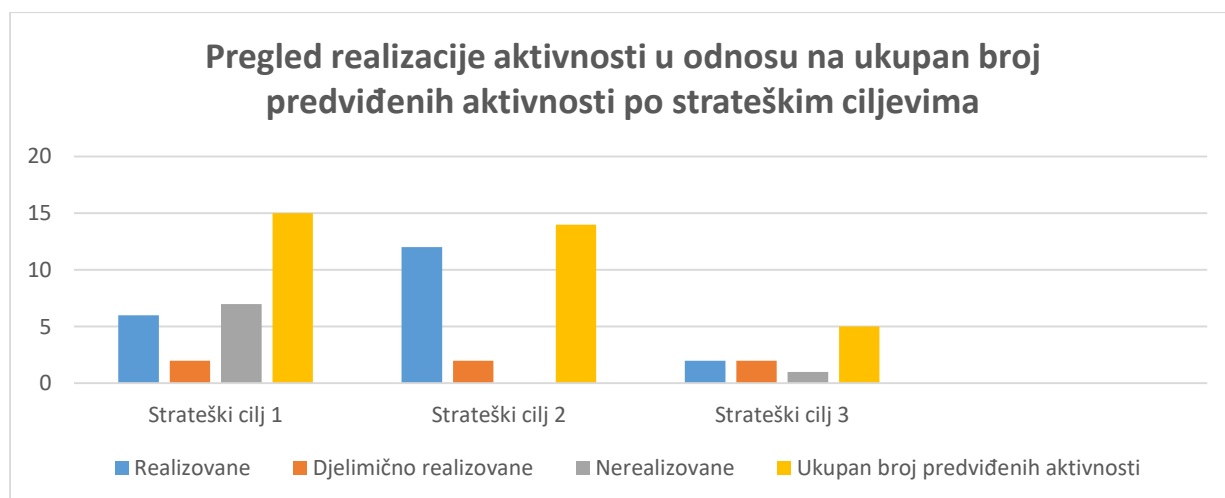
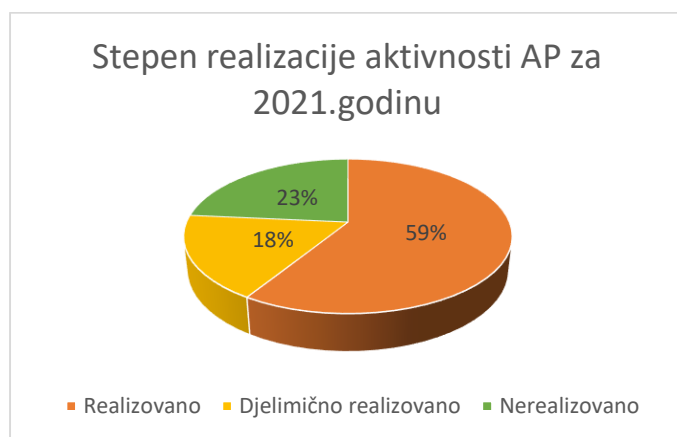
U okviru svake od ovih oblasti, formulisani su strateški i operativni ciljevi uz programske mjere i aktivnosti za ostvarenje tih ciljeva, uz prateće indikatore učinka i rezultata kojima se mjeri uspješnost njihovog sprovođenja i njihov doprinos ostvarivanju ciljeva Strategije. Za sprovođenje Strategije, svake godine se formulišu godišnji akcioni planovi, za čiju implementaciju je zadužen Nacionalni tim za koordinaciju praćenja primjene Strategije, formiran Rješenjem br. 01-023-709/19-29 od 1. avgusta 2019. godine. Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava zatražilo je informaciju od svih koji su, Akcionim planom bili evidentirani, kao nosioci aktivnosti, o obimu i stepenu njihove realizacije u izvještajnom periodu. Svi dobijeni inputi integrisani su u tabelarnu formu koja je sastavni dio Izvještaja. Većina članova Nacionalnog tima je aktivno učestvovala u procesu izvještavanja o realizaciji aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom za 2021. godinu.

Izvještaj o sprovođenju Akcionog plana predstavlja kratak pregled realizovanih mjera i aktivnosti definisanih AP tokom 2021. godine. Realizovane aktivnosti su pokazatelj napora nadležnih institucija na planu ostvarivanja zadatih mjera, odnosno projektovanih strateških ciljeva, kojima se teži poboljšanje kvaliteta života LGBTI osoba.

Stepen realizacije aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom za 2021. godinu je na dosta visokom nivou i može se konstatovati da je zadovoljavajući, imajući u vidu da je Zakon o budžetu kasnije usvojen

u Skupštini Crne Gore, što je dovelo do toga da se neke aktivnosti odlože (blizu 60 % aktivnosti je potpuno realizovano i 17% djelimično realizovano, dok je za 23% aktivnosti izostala realizacija).

U okviru prvog strateškog cilja, 6 aktivnosti je realizovano, 2 su djelimično realizovane, dok je 7 aktivnosti ostalo nerealizovano. U okviru drugog strateškog cilja, 12 aktivnosti je realizovano, 2 su djelimično realizovane, dok nije bilo nerealizovanih aktivnosti. U okviru trećeg strateškog cilja, 2 aktivnosti su realizovane, 2 su djelimično realizovane, dok je jedna aktivnost ostala nerealizovana.

U prethodnih 12 mjeseci, neka od ključnih dostignuća ove Strategije podrazumijevaju: početak primjene Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i sklapanje istopolnih partnerstva, uspješnu organizaciju devete Povorka Ponosa, koja je prema navodima organizatora i izvještavanju medija najbrojnija Povorka do sada, senzitivizaciju i unapređenje kapaciteta i znanja značajnog broja policijskih službenika/ca, sudija/tkinja, tužilaca/teljki, učenika/ca, stručnih radnika/ca i nastavnog kadra u osnovnim i srednjim školama, starješina Vojske Crne Gore, predstavnika/ca lokalnih samouprava, kao i sportskih radnika/ca o ljudskim pravima LGBTI osoba. Takođe, veoma značajnim smatramo i to što su započete aktivnosti na izradi Zakona o pravnom prepoznavanju roda na bazi samoodređenja.

Nakon kreiranja potrebnih podzakonskih akata i obrazaca neophodnih za primjenu Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, zaključena su prva životna partnerstva u Crnoj Gori i to u: Podgorici (2), Baru (1), Budvi (4), Herceg Novom (1).

Takođe, komunikacija stručnih tijela poput Tima povjerenja odvijala se u kontinuitetu i za vrijeme trajanja pandemije COVID 19.

Uprkos situaciji koja je izazvana pandemijom COVID 19, koja predstavlja glavni izazov sa kojim se suočavamo pri realizaciji predviđenih aktivnosti, ističemo da je veliki dio aktivnosti realizovano, dok je jedan dio njih odložen do poboljšanja epidemiološke situacije u zemlji, a sve u cilju njihovog sprovođenja na kvalitetniji i sveobuhvatniji način. Zbog širenja pandemije, koja predstavlja globalni izazov, i njenih posljedica, usporene su brojne aktivnosti predviđene Akcionim planom, posebno u dijelu organizovanja obuka, seminara, sastanaka, ali i nedovoljne koordinacije i saradnje između institucija i drugih aktera.

Pored izazova koje je donijela pandemija, razlozi za ovakvim nalazištem su i zdravstvene i ekonomska kriza, politička kriza nakon promjene vlasti na parlamentarnim izborima, gubljenje institucionalne memorije usljed razrješenja čelnih ljudi u institucijama, porast mizoginije, homofobije i transfobije u javnom diskursu, kasno usvajanje budžeta za 2021. godinu, te nedovoljno sredstava za implementaciju opredijeljenih nadležnim institucijama, smjena, kao i brojni drugi.

Naime, u saradnji sa partnerima iz nevladinih i međunarodnih organizacija, donešena je odluka da se djelimično realizovane i nerealizovane aktivnosti odlože usljed postizanja boljih rezultata ili dobijanja značajnijeg benefita u kontekstu implementacije, poput više opredijeljenih finansijskih sredstava ili većeg obuhvata pripadnika ciljnih grupa, što je u konkretnim slučajevima značilo tolerantniji i prihvatljiviji kontekst u kojem LGBTI osobe žive. Sve nerealizovane i djelimično realizovane aktivnosti iz AP za 2021. godinu, uvrštene su u AP za 2022. godinu.

Važno je naglasiti da su indikatori za neke od aktivnosti ispunjeni u većem procentu od planiranih, kao i to da je realizovan veliki broj aktivnosti u kontekstu unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba, a koje nijesu bile predviđene Strategijom.

Realizacija Akcionog plana za 2021. godinu finansirana je iz budžeta Crne Gore, projektnim sredstvima nevladinih i međunarodnih organizacija, kao i iz donatorskih sredstava.

Ukupno planirana sredstva za realizaciju aktivnosti u Akcionom planu za 2021. godinu iznosila su **64.200,00 Eura**. Ukupno realizovana sredstva u toku 2021. godine iznosila su **59. 678,95 Eura**. Dodatno, shodno Zakonu o nevladinim organizacijama, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je u 2021. godini raspodijelilo 174.897,05€ nevladinim organizacijama kroz finansiranje 9 projekata NVO u oblasti zaštite i promovisanja ljudskih i manjinskih prava - zaštita i unapređenje ljudskih prava LGBTI osoba.²³ Ovaj iznos je za oko 45.000,00 € veći u 2021. godini u odnosu na 2020. godinu.

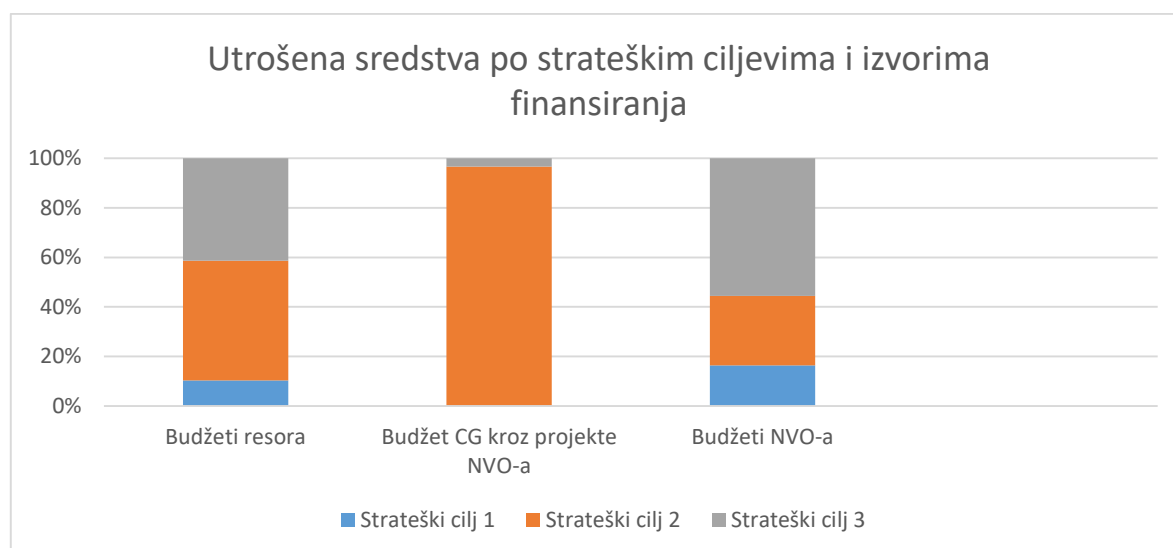
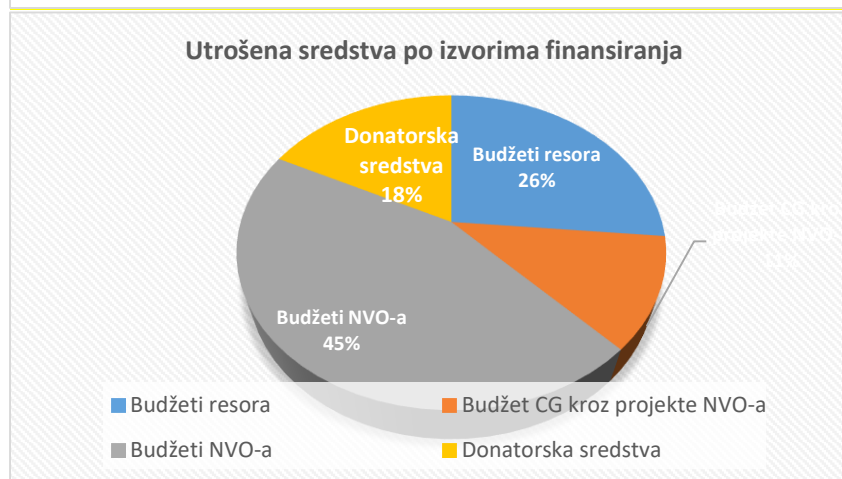
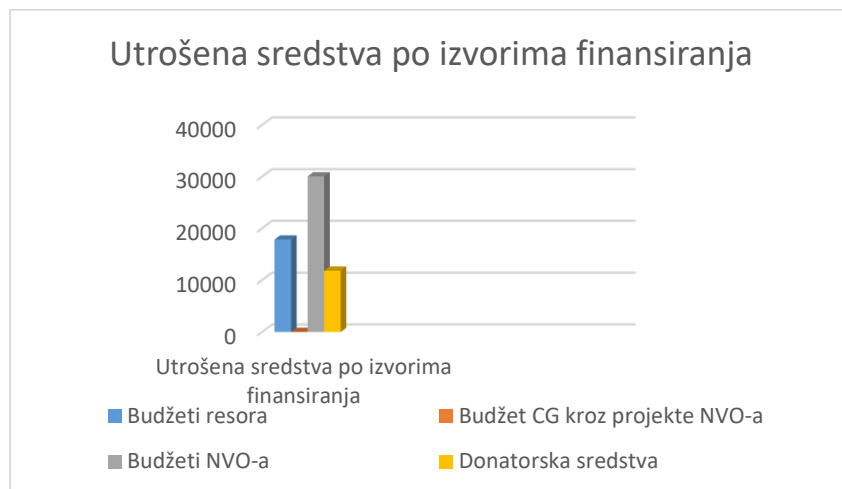
Ukupno realizovana sredstva iz Budžeta Crne Gore za realizaciju istih iznosila su **17.826,9 Eura**, od kojih je **7.695,8 Eura** utrošeno od strane nevladinih organizacija kroz projekte koje je finansiralo Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u okviru Javnog konkursa za finansiranje projekata i programa NVO-a u oblasti unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba, a **11.808,58 Eura** je utrošeno iz

---

² Sredstva koja su dodijeljena iz Budžeta CG nevladinim organizacijama kroz Javni konkurs za finansiranje projekata i programa NVO-a u oblasti unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba (174.897, 05 eura) nijesu planirana Akcionim planom za 2021. godinu, tj. nije preciziran iznos koji se planira raspodijeliti.

³[Odluka o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata NVO-Unapređenje kvaliteta života L \(www.gov.me\)](http://www.gov.me)

donatorskih sredstava. Također, važno je navesti da je za realizaciju aktivnosti iz AP za 2020. godinu **30.043,49 Eura** utrošeno iz budžeta nevladinih organizacija.

II INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

U ovom izvještajnom periodu nije moguće dati informaciju o napretku u postizanju svakog operativnog cilja i pratećim indikatorima učinka, obzirom na to da u 2021. godini nije rađeno istraživanje koje sadrži podatke o trendovima i trenutnim vrijednostima indikatora učinka. Ovakvo istraživanje je planirano u 2022. godini, te će se rezultati istraživanja elaborirati u izvještaju o realizaciji Akcionog plana za 2022. godinu.

III KLJUČNA DOSTIGNUĆA

Društveno prihvatanje LGBTI osoba

U izvještajnom periodu, u oblasti “Društveno prihvatanje LGBTI osoba”, najznačajniji postignuti rezultati odnose se na: senzibilisanje i unapređenje kapaciteta i znanja nastavnog i stručnog osoblja iz osnovnih i srednjih škola, promociji tolerancije, nenasilja i poštovanja različitosti u svim osnovnim i srednjim školama, edukaciju sportskih radnika/ca, starješina Vojske Crne Gore o ljudskim pravima LGBTI osoba i dr. U kontekstu unapređenja društvene prihvaćenosti LGBTI osoba, odnosno promocije politike jednakog tretmana i njihove zaštite od diskriminacije, veoma značajnim smatramo i izradu istraživanja o zastupljenosti LGBTI tema u aktuelnim školskim programima.⁴

Navedene aktivnosti značajno su doprinijele podizanju nivoa kompetencija i osposobljenosti nastavnog kadra i stručnog osoblja, čime je ukupna sposobnost obrazovnih ustanova da na sistemski način doprinesu povećanju nivoa znanja i informisanosti učenika/ca i studenata/kinja o ljudskim pravima LGBTI osoba povećan.

Takođe, aktivnosti koje su se odnosile na promociju tolerancije, nenasilja i poštovanja različitosti doprinijele su kontinuitetu u procesu promjene društvene svijesti, usvajanju nediskriminativnih obrazaca ponašanja i razvoju kulture tolerancije i prihvatanja LGBTI osoba u društvu. S tim u vezi, ni ove godine nije izostala realizacija aktivnosti koja se tiče obilježavanja Međunarodnog dana tolerancije u osnovnim i srednjim školama koje su posvetile po jedan školski čas ovoj veoma značajnoj temi. Takođe, u izvještajnom periodu 72% od ukupnog broja sportskih udruženja u Crnoj Gori edukovano je za rad sa LGBTI osobama u sportu.

Tokom 2021. godine sprovedene su brojne kampanje koje su se bavile sljedećim temama: obezbjeđivanje uslova za implementaciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, pravno prepoznanje roda bazirano na samoodređenju, Povorka ponosa, informisanje LGBTI zajednice o svojim pravima, Međunarodni dan borbe protiv homofobije i transfobije, Međunarodni dan vidljivosti trans osoba, Međunarodni dan sjećanja na žrtve transfobije, Nedjelja vidljivosti biseksualnih osoba, pravo na rad transrodnih osoba, zapošljavanje i zanatski rad lezbejki, biseksualnih i trans žena, vidljivost lezbejki, biseksualnih i trans žena.

2021. godinu obilježile su brojne aktivnosti od strane LGBTIQ organizacija koje su imale za cilj afirmaciju kvir kulture, među kojima je značajno pomenuti realizaciju konkursa za najbolju kvir priču, organizovanje književnih večeri, izložbi umjetničkih radova, objavljivanje publikacija, kao i organizovanje panel diskusija i brojnih radionica za LGBTI zajednicu koje su imale za cilj podizanje

---

⁴ programi-i-udzbenici-za-srednje-skole-sturo-obraduju-lgbt-teme

kapaciteta članova/ica zajednice za bavljenje umjetnošću i kulturom. Značajnu kulturnu aktivnost predstavlja i instalacija „Ja sam simbol otpora“ koja slavi neautovane kvir osobe, čije prisustvo i borba ostaju sakriveni, ali jednako važni i vrijedni priznanja i ona treba da podsjeti građane i građanke da u njihovom okruženju žive kvir ljudi, kako oni koji jesu, tako i oni koji nijesu vidljivi. Instalacija je postavljena od strane Kvir Montenegro i Montenegro Pride na Trgu nezavisnosti povodom 9. maja Dana pobjede nad fašizmom i 17. maja Međunarodnog dana borbe protiv homofobije i transfobije.

Teme koje su zadobile najviše pažnje javnosti, te su unaprijedile značajno stepen vidljivosti LGBTI osoba tokom 2021. godine, uključuju kampanju za Zakon o životnom partnerstvu, kampanju za Zakon o rodnom identitetu, te Povorka Ponosa.

U okviru navedenog strateškog cilja, je 40% realizovanih aktivnosti (šest), 13% djelimično realizovanih aktivnosti (dvije) i 47% nerealizovanih aktivnosti (sedam), a ujedno i najveći broj planiranih aktivnosti (petnaest).

Izostala je realizacija aktivnosti usmjerenih na edukaciju prosvjetnih inspektora/ki o normativnom okviru kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba, organizovanje fokus grupa sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci, smanjenje diskriminacije LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu i na autentični kulturni izraz. Ključni izazovi koji su doveli do nerealizacije nabrojanih aktivnosti odnosili su se većinom na zdravstvenu i ekonomsku kriza, političku kriza nakon promjene vlasti na parlamentarnim izborima, gubljenje institucionalne memorije usljed razrješenja čelnih ljudi u institucijama, kasno usvajanje budžeta za 2021. godinu, te nedovoljno sredstava za implementaciju opredijeljenih nadležnim Ministarstvima.

I pored ostvarenog progressa u ovoj oblasti, istraživanja pokazuju da LGBTI osobe u odnosu na druge ranjive i marginalizovane društvene grupe uživaju najmanju podršku građana i građanki u borbi za svoja prava, što ukazuje da je homofobija i transfobija u Crnoj Gori još uvijek izražena, te da primarna dimenzija od koje zavisi kvalitet života LGBTI osoba jeste promjena društvene percepcije LGBTI osoba i njihovo prihvatanje od strane društva.

Imajući u vidu navedeno, smatramo da izazov promjene društvene percepcije prema LGBTI osobama i dalje zahtjeva odlučan odgovor svih društvenih aktera, pa je potrebno dalje produbljivati

uspostavljen pozitivan trend u ovoj oblasti, kroz dalju realizaciju aktivnosti koje su se u prethodnom periodu pokazale efektivnim.

BEZBJEDNOST I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA LGBTI OSOBA

Druga bitna dimenzija od koje zavisi ukupni kvalitet života LGBTI osoba u Crnoj Gori jeste njihova bezbjednost i institucionalna zaštita njihovih prava.

U tom kontekstu, u prethodnom periodu je unaprijeđen normativni i institucionalni okvir zaštite ljudskih prava LGBTI osoba, čiju primjenu je neophodno dodatno pospiješiti.

Veoma značajnim smatramo početak primjene Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i sklapanje prvih partnerstava u Crnoj Gori u skladu sa ovim Zakonom. Ovo predstavlja veliki iskorak u pravom smjeru za crnogorsko društvo, njegovu demokratsku zrelost i proces integracije. Takođe, u toku je izrada novog Zakona o zabrani diskriminacije, koji će zadovoljiti sve evropske antidiskriminacione standarde i pružiti kvalitetnu zaštitu od diskriminacije svakom građaninu i građanki Crne Gore. Osim ovog Zakona, započet je proces izrade Zakona o pravnom prepoznavanju roda na bazi samoodređenja. U cilju nastavljanja ispunjavanja pozitivnih obaveza i dostizanja međunarodnih standarda u oblasti ljudskih prava, donijeta je odluka da se u formalno-pravnom smislu prizna pravo na život u drugačijem rodnom identitetu po osnovu samoodređenja.

U protekloj godini, najznačajniji postignuti rezultati u ovoj oblasti odnose se i na: senzibilisanje i unapređenje kapaciteta i znanja pripadnika/ca policije, sudija/tkinja, tužilaca/teljki i predstavnika/ca lokalnih samouprava za senzibilan rad sa LGBTI osobama, kao i unapređenje znanja sudija/tkinja i tužilaca/teljki za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama, te informisanje građana i građanki iz LGBTI zajednice, njihovih prijatelja/ica i članova/ica porodice o njihovim pravima u oblasti prekršajno-pravne i krivično-pravne zaštite od diskriminacije i nasilja.

Pripadnici/e Uprave policije staraju se o bezbjednosti i zaštiti prava građana/ki Crne Gore i drugih lica, a samim tim i pripadnika/ca LGBTI zajednice. U svom radu rukovode se principima vladavine prava i zaštite ljudskih prava svih građana/ki, principom da su rodni identitet i seksualna orijentacija sastavni dio ličnosti svakog lica i ne mogu biti osnov zloupotrebe i diskriminacije. Kroz implementaciju aktivnosti ovog Akcionog plana, realizovane su brojne obuke za jačanje kapaciteta policije za postupanje u slučajevima diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama, što je doprinijelo unapređenju zaštite i promocije prava LGBTI osoba kao i povećanju senzibiliteta u komunikaciji i rješavanju potencijalnih delikata učinjenih na štetu LGBTI osoba među kojima je i zločin iz mržnje.

Pored navedenog, poseban akcenat je stavljen na jačanje povjerenja između policije i LGBTI zajednice kroz zajedničku saradnju u okviru Tima povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice. Tim povjerenja je važna spona između LGBTI zajednice i Uprave policije. Osim aktivnog učešća u sprovođenju mjera navedene Strategije i drugih aktivnosti usmjerenih na dodatno senzibilisanje policijskih službenika/ca u radu sa pripadnicima/ama LGBTI zajednice, Tim ima ulogu i u prepoznavanju modaliteta rješavanja pojedinačnih slučajeva krivičnih djela i prekršaja izvršenih na štetu LGBTI osoba. Tim povjerenja bavi se i drugim pitanjima od važnosti za rješavanje problema LGBTI osoba, a koje su u isključivoj ili djelimičnoj nadležnosti policije i MUP-a, i ima pravo da podnosi inicijative da, kada je to potrebno, sjednicama Tima prisustvuju i predstavnici/e drugih institucija i organizacija. Komunikacija NVO koje se bave promocijom i zaštitom prava LGBTI osoba i Uprave policije i MUP-a je kontinuirana i konstruktivna. Tim je bio u toku sa realizacijom svih pojedinačnih zahtjeva od važnosti za LGBTI zajednicu, te pronalaženju modaliteta rješavanja pojedinačnih slučajeva krivičnih djela i prekršaja izvršenih na štetu LGBTI osoba.

Pored Tima povjerenja, bezbjednost LGBTI osoba je ojačana i kroz uspostavljenu mrežu policijskih službenika/ca za kontakt sa LGBTI osobama. Oni su prošli odgovarajuće obuke za rad sa LGBTI zajednicom, i određeni su kao kontakt osobe u svojim centrima, odnosno odeljenjima bezbjednosti i kojima se LGBTI osobe mogu obratiti po potrebi. Mrežom policijskih službenika/ca su pokriveni svi centri, odnosno odeljenja bezbjednosti.

U posmatranom periodu oko 18% sudija/tkinja, kao i oko 30% državnih tužilaca/teljki i kandidata za državne tužioce/teljke edukovano je u oblasti ljudskih prava LGBTI osoba, kao i procesuiranja zločina iz mržnje prema LGBTI osobama (što je značajno veći procenat realizacije u odnosu na planirani u ovoj godini). Međutim, ono što je neophodno uraditi u narednom periodu jeste ocjena uticaja obuka i utvrditi do koje mjere one pomažu da se efikasno identifikuju zločini iz mržnje i, ako je potrebno, da se one prilagode.

Takođe, u kontekstu unapređenja bezbjednosti i zaštite ljudskih prava, u prethodnom periodu je poseban fokus stavljen na promociji Vladine LGBTI politike na lokalnom nivou, odnosno jačanju kapaciteta lokalnih institucija da je implementiraju i da obezbjede zaštitu LGBTI osobama od diskriminacije i nasilja. Pored podizanja nivoa znanja zaposlenih u organima lokalnih samouprava o ljudskim pravima LGBTI osoba i razvijanja senzibilnog pristupa u radu sa njima, akcenat na edukacijama je stavljen na obavezi izrade lokalnih akcionih planova, kao i davanju opštih smjernica u identifikovanju ključnih pravaca akcije pri njihovoj izradi.

Kada je u pitanju informisanost LGBTI osoba o njihovim zakonskim pravima u oblasti krivično-pravne i prekršajno-pravne zaštite od nasilja i diskriminacije, ali o pravima iz Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i zakona kojim će se realizovati pravno prepoznavanje roda, kroz održavanje info sesija, radionica, sastanaka, informisanja putem društvenih mreža, "viber" grupa, kao i distribucijom informativnih materijala, možemo konstatovati da je ona na zadovoljavajućem nivou i u značajno većem procentu u odnosu na ono što je predviđeno u ovoj godini.

U okviru navedenog strateškog cilja, je 86% realizovanih aktivnosti (dvanaest), 14% djelimično realizovanih aktivnosti (dvije), dok nije bilo nerealizovanih aktivnosti.

Ključni izazovi koji su doveli do nerealizacije nabrojanih aktivnosti odnosili su se većinom na situaciju izazvanu pandemijom COVID 19, zdravstvenu i ekonomsku kriza, političku kriza nakon promjene vlasti na parlamentarnim izborima, gubljenje institucionalne memorije usljed razrješenja čelnih ljudi u institucijama, kasno usvajanje budžeta za 2021. godinu, te nedovoljno sredstava za implementaciju opredijeljenih nadležnim Ministarstvima.

Imajući u vidu navedeno, **neophodno je nastaviti sa naporima na djelotvornoj primjeni zakona, kako bi se dalje jačalo povjerenje građana/ki u institucije zadužene za zaštitu njihovih prava, smanjio broj slučajeva ugrožavanja bezbjednosti LGBTI osoba, izbjeglo povećanje broja predstavki LGBTI osoba pred Evropskim sudom za ljudska prava i marginalizacija ove društvene grupe.**

PRISTUP RADU, USLUGAMA I SERVISIMA PODRŠKE

Treća dimenzija koja doprinosi unapređenju kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori, jeste i njihov pristup radu, uslugama i servisima podrške.

U cilju unapređenja pristupa radu održana je tematska sjednica Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa na temu: "Dostojanstveni rad za sve: dostojanstvo, jednakost, i antidiskriminacija LGBTIQ osoba u sferi zapošljavanja i radnih

odnosa." Imajući u vidu rasprostranjenost predrasuda prema LGBTI osobama, prisutnim i u radnom okruženju, te izostanak konkretnih aktivnosti poslodavaca na kreiranju inkluzivnog radnog okruženja, ovakve aktivnosti značajno doprinose senzibilisanju i edukaciji poslodavaca, kako bi se podstakli na kreiranje inkluzivnih radnih mjesta, a samim tim osnažile LGBTI osobe da se na profesionalnom planu nesmetano razvijaju nestrahujući od osude i isključivanja na radnom mjestu. Veoma je bitno nastaviti sa ovakvim tematskim sjednicama, kako bi se ohrabrile institucije i privredni subjekti da u svojim poslovno-razvojnim agendama uvrste LGBTI tematiku sa aspekta kreiranja inkluzivnog radnog okruženja.

Sa aspekta unapređenja pristupa radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe, nastavilo se i sa aktivnostima usmjerenih na osposobljavanju stručnih radnika/ca u centrima za socijalni rad. U tom kontekstu obuhvaćeno je oko 35% stručnih radnika/ca u centrima za socijalni rad, koji su obučeni za adekvatan i senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.

Kada je riječ o unapređenju pristupa zdravstvenoj zaštiti za LGBTI osobe, u prethodnoj godini rađeno je na edukaciji zdravstvenih profesionalaca – zaštitnika/ca prava pacijenata o ljudskim pravima, mehanizmima zaštite LGBTI prava i pristupu uslugama zdravstvene zaštite i podrške za LGBTI osobe. Međutim, ostale aktivnosti koje doprinose realizaciji navedenog cilja a koje se odnose na edukacije zdravstvenih radnika/ca, izostale su sa realizacijom zbog nedostupnosti i preopterećenosti zdravstvenih radnika/ca usljed trajanja pandemije COVID19.

Na osnovu člana 32ž Zakona o nevladinim organizacijama ("Službeni list CG", br.039/11 I 037/17) i Uredbe o finansiranju projekata i programa nevladinih organizacija u oblastima od javnog interesa ("Službeni list Crne Gore", br. 013/18), a na osnovu Odluke od 20. 12. 2021. godine o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata/programa NVO po osnovu Javnog konkursa za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti zaštite i promovisanje ljudskih i manjinskih prava - zaštita i unapređenje ljudskih prava LGBTI osoba za 2021. godinu pod nazivom "Jednakost je put", Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je finansiralo ukupno 9 (devet) projekata NVO u ukupnom iznosu od 174.897,05 eura.

Realizacijom ovih projekata doprinosi se rješavanju problema u oblasti zaštite ljudskih prava LGBTI osoba od svih oblika diskriminacije, te jačanju njihove socijalne inkluzije.

Kada je u pitanju unapređenje pristupa uslugama socijalne zaštite i servisima podrške za LGBTI osobe, tokom 2021. godine organizovane su mnogobrojne grupe samopodrške, sprovedene konsultacije i pružanje podrške za TIRV osobe. Takođe, održani su časovi joge za LGBTI zajednicu, organizovani su fudbal termini za LBTQ žene i fitnes treninzi za gej i biseksualne muškarce.

U sektoru turizma i ove godine izostale su aktivnosti koje se odnose na unapređenje turističkih usluga za LGBTI turiste, izrada analize tržišta i procjene potreba u kontekstu LGBTI turističkog tržišta, samim tim i Program razvoja turističke ponude za LGBTI turiste/kinje u Crnoj Gori. S tim u vezi, u narednom periodu se očekuje realizacija predviđenih aktivnosti, kako bi se kreirao turistički ambijent u kome će se LGBTI turisti/kinje osjećati u potpunosti sigurno, što bi značajno doprinijelo kreiranju pozitivne percepcije o Crnoj Gori kod LGBTI turista/kinja i povećanju prihoda od turizma.

IV TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE

Oblast 1.

DRUŠTVENO PRIHVATANJE LGBTI OSOBA

STRATEŠKI CILJ 1	„Unaprijeđeno društveno prihvatanje LGBTI osoba kroz snažniju podršku građana/ki ostvarivanju njihovih prava, jačanju nediskriminatornog karaktera sistema obrazovanja i eliminaciju diskriminacije u pogledu prava LGBTI osoba na sopstvenu kulturu.“	
Operativni cilj 1.1.	„Podrška crnogorskih građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećana za 10%.“	
Indikator	Nivo podrške građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećan za 10%. u odnosu na 2018. godinu.	
2018.	2021.	2023.
43%	48%	53%
Mjera 1.1.1.	Promovisati toleranciju i društvenu jednakost LGBTI osoba u sportu.	
2018.	2021.	2023.
0%	30%	50%
Aktivnost	Uraditi informativne materijale kojima se promoviše tolerancija i društvena jednakost LGBTI osoba i distribuirati ih sportskim udruženjima.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Distribucijom informativnih materijala obuhvaćeno 30% sportskih udruženja u Crnoj Gori. Dostignuta vrijednost -U saradnji sa LGBT Forum Progres svim sportskim savezima u Crnoj Gori prosljeđena je online publikacija “LGBT INKLUZIJA U SPORTU (PRIRUCNIK DOBRE PRAKSE 4 - LOUIS ENGLEFIELD)”, uz zahtjev da publikaciju dostave svim klubovima sporta čija su čelna organizacija.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Uprava za sport i mlade	
Datum početka	IV kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Uprave za sport i mlade/ 1.500€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Mjera 1.1.2.	Edukovati sportske radnike za senziblian rad sa LGBTI osobama.	

	2018.	2021.	2023.
	0%	18%	30%
Aktivnosti	Organizovati radionice za obuku sportskih trenera za senzibilan rad sa LGBTI osobama.		
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Organizovana najmanje jedna radionica za obuku sportskih trenera za senzibilan rad sa LGBTI osobama. Radionice pohađalo najmanje 18% licenciranih sportskih trenera Dostignuta vrijednost -U saradnji sa LGBT Forum Progres, Uprava za sport i mlade organizovala je online obuku za sportske trenere na temu "Senzibilan rad sa LGBTI osobama u sportu". Ovoj obuci prisustvovali su predstavnici 28 od 39 sportskih saveza, a to je 72% od ukupnog broja sportskih udruženja u Crnoj Gori.		
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Uprava za sport i mlade		
Datum početka	IV kvartal 2021.		
Datum završetka	IV kvartal 2021.		
Status realizacije AAA	REALIZOVANO		
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)			
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Uprave za sport i mlade/ 1.500€		
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva		
Preporuke za naredni period sprovođenja	Planiran je nastavak obuke		
Mjera 1.1.4.	Prevesti, publikovati i promovisati novo izdanje Džogdžakarta principa.		
	2018.	2020.	2023.
	0%	100%	
Aktivnosti	Prevođenje i publikovanje dopunjenog izdanja Džogdžakarta principa o međunarodnim pravnim standardima u oblasti ljudskih prava LGBTI osoba, kako bi se ono učinilo dostupnim javnosti u Crnoj Gori. Takođe, publikacija će biti predstavljena široj javnosti kroz organizaciju panela, kao i njenom distribucijom u elektronskom i štampanom formatu.		
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Publikovani Džogdžakarta principi na crnogorskom jeziku. Održan panel na kome su promovisani Džogdžakarta principi. Distribuirano donosiocima odluka i starješinama organa. Dostignuta vrijednost - Dopunjeno izdanje Džogdžakarta principa o međunarodnim pravnim standardima u oblasti ljudskih prava LGBTI osoba		

	je prevedeno, ali nije odštampano i publikovano. Razlog je nedostatak budžetskih sredstava na stavci koja je predviđena za štampanje.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava i NVO-i	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	DJELIMIČNO REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	III kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPLJMP/ 2.000€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Publikaciju predstaviti široj javnosti u narednom periodu.	
Mjera 1.1.5.	Edukovati starješine Vojske Crne Gore za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.	
	2018.	2021.
	0%	18%
		2023.
		30%
Aktivnosti	Organizovati najmanje dvije radionice za obuku starješina u Vojski Crne Gore za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Održane najmanje dvije radionice Dostignuta vrijednost- U novembru 2021.godine održan jedvodnevni trening za obuku 37 starješina u vojsci na temu senzibilnog pristupa u radu sa LGBTI osobama, u novembru 2021. godine, od strane LGBTIQ Asocijacije Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacije Spektra. Trening je organizovan kroz projekat „Ponos svuda – Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori“, podržan od strane delegacije EU kroz Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava (EIDHR) 2019 i Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa Ministarstvom odbrane, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, NVO	
Datum početka	IV kvartal	
Datum završetka	IV kvartal	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	

Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPLJMP/ 1.500,00€ Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra a koji finansira Evropska unija posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori / 4.100,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra a koji finansira Evropska unija posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori / 4.100,00€	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Ova aktivnost ukazala je na važnost sprovođenja daljih edukacija među pripadnicima Vojske Crne Gore, jasnog određenja ove službe prema poštovanju ljudskih prava LGBTI osoba, te nepostojanja barijera za LGBTI osobe u odnosu na potencijalnu karijeru u Vojski Crne Gore.	
Mjera 1.1.6.	Informisati pripadnike/ce Vojske Crne Gore o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba.	
2018. 0%	2021. 24%	2023. 40%
Aktivnosti	Izrada informativnih i edukativnih materijala za podizanje nivoa znanja i informisanosti pripadnika/ca Vojske Crne Gore o međunarodnim standardima ljudskih prava LGBTI osoba i mehanizmima njihove zaštite i distribuirati ih pripadnicima/ama Vojske Crne Gore.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Izrađene i distribuirane brošure pripadnicima Vojske Crne Gore. Dostignuta vrijednost- Zbog nedostatka odobrenih budžetskih sredstava Direkciji za antidiskriminacione politike Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, ova aktivnost nije realizovana.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa Ministarstvom odbrane, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, NVO	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	NEREALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	IV kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPLJMP/ 2.000,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	

Preporuke za naredni period sprovođenja	Nakon održavanja dodatnih obuka za predstavnike/ce Vojske CG, pristupiće se izradi informativnih materijala, shodno potrebama ove ciljne grupe koje će biti identifikovane na održanim obukama.	
Mjera 1.1.7.	Organizovati fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci.	
2018.	2021.	2023.
0%	60%	100%
Aktivnosti	Organizovati tri fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Održane tri fokus grupe. Dostignuta vrijednost- U cilju realizacije aktivnosti iz Akcionog plana za 2021. godinu za realizaciju Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023 Ministarstvo finansija i socijalnog staranja je organizovalo više sastanaka sa Centrima za socijalni rad i NVO Spektra, NVO LGBT Progres, NVO Queer Montenegro, NVO Juventas i ostalim nevladinim organizacijama koje se bave unapređenjem kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj i to: - 11.05.2021. godine - 28.10.2021. godine - 02.11.2021. godine NVO su obezbijedile konsultanta za rad sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci, a Ministarstvo finansija i socijalnog staranja će obezbijediti sredstva za naknadu za rad konsultanta. Zbog neblagovremenog angažovanja konsultanta i kašnjenja u usvajanju Zakona o budžetu za 2021. godinu, izostala je realizacija ove aktivnosti u planiranom periodu.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo finansija i socijalnog staranja u saradnji sa centrima za socijalni rad i NVO	
Datum početka	III kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	NEREALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	IV kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Ministarstva finansija i socijalnog staranja/ nijesu potrebna finansijska sredstva	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Planirano je da tri fokus grupe sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci budu organizovane u 2022. godini,	

	nakon što NVO obezbijede konsultanta za rad sa roditeljima LGBTI osoba u vezi sa obezbjeđenjem podrške LGBTI djeci.	
Operativni cilj 1.2.	„Unaprijeđen kvalitet i nediskriminatorni karakter sistema obrazovanja u Crnoj Gori.“	
Indikator	Stepen diskriminacije LGBTI osoba u oblasti obrazovanja smanjen za 10% u odnosu na 2018. godinu.	
2018.	2021.	2023.
19%	14%	9%
Mjera 1.2.1.	Edukovati nastavno osoblje u osnovnim i srednjim školama o pravima LGBTI osoba.	
2018.	2021.	2023.
0%	9%	15%
Aktivnosti	Organizovati radionice za edukaciju 150 nastavnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava (interkulturalno obrazovanje) sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano 150 nastavnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju. Dostignuta vrijednost- Na inicijativu Ministarstva prosvjete, nauke kulture i sporta i u saradnji sa Zavodom za školstvo realizovana su tri seminara u kome je učestvovalo 90 nastavnika osnovnih i srednjih škola centralne i južne regije (55 nastavnika/ca osnovnih (1,2%) i 35 nastavnika/ca srednjih škola (1,4%)), na temu interkulturalnog obrazovanja i obrazovanja za građansko i ljudska prava. Ranije Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je kroz Javni konkurs „JEDNAKOST, TOLERANCIJA, NEDISKRIMINACIJA“ finansiralo projekat koji je realizovao Centar za građansko obrazovanje, u okviru kojeg je realizovan trening za nastavni i upravni kadar srednjih škola o prevenciji nasilja nad LGBTI osobama, na kojem je učestvovao/la 21 predstavnik/ca srednjih škola (januar 2021.g). Trening je održan u okviru dva modula: jačanje kapaciteta nastavnog i upravnog kadra srednjih škola za inkluzivan rad sa LGBTI učenicima/cama i pružanje adekvatne pedagoško-psihološke podrške, kao i jačanje kapaciteta nastavnog kadra za podučavanje učenika/ca o LGBTI tematici i značaju prihvatanja LGBTI osoba kao ravnopravnih i jednakih jedinki u našem društvu. Dodatno, kroz isti konkurs, Ministarstvo je finansiralo projekat koji je realizovala Asocijacija Spektra, u okviru kojeg su realizovane 4 radionice prevencije vršnjačkog nasilja nad transrodnim osobama u srednjim školama, i to u: SMŠ „Braća Selić“ Kolašin i SMŠ „Vuksan Đukić“ Mojkovac, na kojima je učestvovalo po 15 učenika/ca iz obje škole (14.5.2021. godine), Gimnaziji „Slobodan Škerović“ u Podgorici, gdje je učestvovalo 13 nastavnika/ca i 17 učenika/ca (23.4. i 27.4.2021. godine), kao i u Gimnaziji Kotor, gdje je učestvovalo 15 učenika/ca (27.4.2021.). Teme koje su obuhvatale ove radionice bile su pojmovi i terminologija kada su u pitanju transrodne, interpolne i rodno varijantne osobe, edukativna prezentacija sa informacijama koje se tiču rodnih identiteta, njihove istorije i detaljna objašnjenja istih. Takođe, u svakoj školi je sprovedena i živa biblioteka tokom koje su učesnici/e imali/e priliku da čuju životne priče transrodnih osoba.	

Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, NVO-i	
Datum početka	I kvartal	
Datum završetka	IV kvartal	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ 3.000,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ 3.700,00€ Budžet MPLJMP kroz projekat NVO CGO/ 1.017,00€ Budžet MPLJMP kroz projekat NVO Asocijacija Spektra/240,02€	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Neophodno je dodatno raditi na senzitivizaciji nastavnog kadra.	
Mjera 1.2.2.	Edukovati stručne saradnike u osnovnim i srednjim školama za pružanje psiho-socijalne podrške u procesu prihvatanja i integracije LGBTI učenika.	
2018.	2021.	2023.
33%	74%	100%
Aktivnosti	Organizovati radionice za edukaciju 30 stručnih saradnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano 30 stručnih saradnika osnovnih i srednjih škola za razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava (interkulturalno obrazovanje) sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju. Dostignuta vrijednost- Na inicijativu Ministarstva prosvjete nauke, kulture i sporta i u saradnji sa Zavodom za školstvo, realizovana je jedna online obuka na temu "Razvoj demokratskog obrazovanja i ljudskih prava (interkulturalno obrazovanje) sa posebnim osvrtom na LGBTI populaciju. Program je akreditovan u Zavodu za školstvo u katalogu programa obuke. Online seminaru učestvovalo je 20 PP službi. Iz osnovnih škola je bilo 14 stručnih saradnika (9,3%), dok iz srednjih škola obuku je prošlo 6 stručnih saradnika (10%). Stručni saradnici koji su prošli online obuku, dolaze iz centralne, južne i sjeverne regije. U osnovnim školama ima 150 aktivnih PP službi, dok u srednjim školama 60 Razlog zbog kojeg ova aktivnost nije u potpunosti realizovana jeste to što je u ovom periodu bio veliki pritisak na nastavnički kadar, s obzirom na novine koje su u obrazovanju uvedene – primjena reformisanih programa, modernizacija nastavnih metoda – integrativna nastava, demokratizacija nastave, diferencirana nastava.	
Institucije odgovorne za	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, NVO-i	

sprovođenje aktivnosti		
Datum početka	IV kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	DJELIMIČNO REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	IV kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ 750,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ 500,00€	
Preporuke za naredni period sprovođenja	U 2022. godini planirati veći obuhvat stručnih saradnika osnovnih i srednjih škola nego što je predviđeno Strategijom.	
Mjera 1.2.5.	Uraditi uporednu analizu kvalitativne i kvantitativne zastupljenosti LGBTI tematike u nastavnim i programskim sadržajima u osnovnim i srednjim školama u kontekstu najboljih praksi zemalja EU.	
2018.	2020.	2023.
0%	100%	
Aktivnosti	Uraditi uporednu analizu kvalitativne i kvantitativne zastupljenosti LGBTI tematike u nastavnim i programskim sadržajima u osnovnim i srednjim školama u kontekstu najboljih praksi zemalja EU.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Urađena analiza kvalitativne i kvantitativne zastupljenosti LGBTI tematike u nastavnim i programskim sadržajima u osnovnim i srednjim školama u kontekstu najboljih praksi zemalja EU. Dostignuta vrijednost- Centar za građansko obrazovanje (CGO) uz finansijsku podršku Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava uradilo je istraživanje školskih programa i udžbenika srednjih škola o zastupljenosti LGBTIQ pojmova i pitanja. U okviru istraživanja analizirano je 18 predmeta za srednje škole, odnosno 24 udžbenika, te su upoređivani sadržaji školskih programa sa udžbenicima za date predmete. Detaljno je analiziran sadržaj školskih programa i udžbenika i upotreba ključnih riječi i pojmova koji se odnose na LGBTIQ osobe, ali su i identifikovana mjesta u školskim programima i udžbenicima u kojima je bilo prostora da se obrade i LGBTIQ pitanja a ta obrada je izostala. Analiza pokazuje da se LGBTI teme najviše obrađuju u okviru izbornog predmeta Zdravi stilovi života (izborni predmet za I i II razred Gimnazije), dok značajno manje u okviru Pojedinaac u grupi (dopuna maturalnog standarda za predmet Psihologija u III i IV razredu). Dodatno, u okviru obavezne literature za predmet Crnogorski-srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost (za I, II, III i IV razred gimnazija i za I razred srednjih stručnih škola), LGBTI teme se skoro uopšte ne pominju, iako je konstatovano da je postojao značajan prostor za adekvatno obrađivanje ovih tema. Takođe, predmeti Etika (za IV razred gimnazije), Evropske integracije (izborni predmet za III ili IV razred	

	gimnazije), Sociologija kulture (za III ili IV razred gimnazije), Psihologija (za srednje stručne škole), Sociologija (za IV razred gimnazije), Logika (za III i IV razred gimnazije), Biohemija (za IV razred gimnazije), Molekularna biologija i genetika, Filozofija za (IV razred gimnazije) i Poslovna komunikacija za I razred srednjih stručnih škola uopšte ne pominju LGBTI osobe.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, lokalne samouprave, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i	
Datum početka	IV kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ 2.000 €	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Mjera 1.2.6.	Kontinuirano sprovoditi kampanje za promociju tolerancije i nenasilja među školskom populacijom.	
2018.	2021.	2023.
0%	60%	30%
Aktivnosti	Inicirati da sve osnovne i srednje škole posvete po jedan školski čas temi tolerancije, nenasilja i poštovanja različitosti povodom obilježavanja Međunarodnog dana tolerancije.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Promovisana tolerancija, nenasilje i poštovanje različitosti u svim osnovnim i srednjim školama povodom obilježavanja Međunarodnog dana tolerancije. Dostignuta vrijednost- Cijeneći značaj razvoja tolerancije među djecom i mladima, povodom Međunarodnog dana tolerancije koji se obilježava 16. novembra, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta je uputilo cirkularno pismo svim osnovnim i srednjim školama da jedan školski čas posvete toleranciji, što je 90% škola i uradilo.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, lokalne samouprave, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-i	
Datum početka	IV kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	

Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Nijesu potrebna finansijska sredstva	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva.	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Mjera 1.2.7.	Edukovati prosvjetne inspektore o normativnom okviru kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba.	
2018. 0%	2020. 100%	2023.
Aktivnosti	Organizovati edukacije za prosvjetne inspektore u oblasti primjene zakona kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba u sektoru obrazovanja. Edukacijom će biti obuhvaćeno i jačanje kapaciteta prosvjetnih inspektora za praćenje korišćenja nastavnog materijala koji se tiče LGBTI osoba, kao i za praćenje primjene Zakona o zabrani diskriminacije.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano 6 prosvjetnih inspektora o normativnom okviru kojim se štite ljudska prava LGBTI osoba. Dostignuta vrijednost- Zbog kašnjenja u usvajanju budžeta, kao i zbog nedovoljno obezbijeđenih finansijskih sredstava Direkciji za antidiskriminacione politike, aktivnost nije realizovana.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa Upravom za inspeksijske poslove, Ministarstvom prosvjete i Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	NEREALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	III kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPLJMP/ 5.000€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	

Preporuke za naredni period sprovođenja	Planirati edukaciju prosvjetnih inspektora u III kvartalu 2022.godine	
Operativni cilj 1.3.	„Eliminisana diskriminacija LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu i na autentični kulturni izraz.“	
Indikator	Stepen diskriminacije LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu smanjen na nultu vrijednost u odnosu na 2018. godinu.	
2018. 13.7%	2021. 6%	2023. 0%
Mjera 1.3.1.	Uputiti preporuke javnom TV servisu sa akcentom na osnaživanje afirmacije vrijednosti tolerancije i društvenog prihvatanja LGBTI osoba.	
2018. 0%	2021. 60%	2023. 100%
Aktivnosti	Urađene i distribuirane preporuke javnom TV servisu sa akcentom na potrebi obogaćivanja programskog sadržaja kojim se afirmišu principi tolerancije prema LGBTI osobama.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Urađene i distribuirane preporuke. Dostignuta vrijednost- Zbog naknadnog odobravanja budžeta, resor kulture je bio prinuđen da uobičajene termine za najvažnije godišnje aktivnosti (Konkurs za sufinansiranje programa od značaja za ostvarivanje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva) premjesti u III-IV kvartal pa nije bilo prostora za rad na ovim aktivnostima.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta u saradnji sa Javnim servisom i NVO-ima	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	NEREALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	I kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ Nijesu potrebna finansijska sredstva	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Realizacija ovog zadatka može biti efikasno sprovedena u navedenom periodu.	
Mjera 1.3.2.	Nabaviti 5000 publikacija koje se tematski bave LGBTI osobama i kulturnim identitetima koji afirmišu njihovo društveno prihvatanje i distribuirati ih školama u Crnoj Gori.	

2018. 0%	2021. 100%	2023.
Aktivnosti	Nabaviti 4000 publikacija koje se tematski bave LGBTI osobama i kulturnim identitetima koji afirmišu njihovo društveno prihvatanje i distribuirati ih elektronski školama u centralnoj regiji Crne Gore.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Distribuirano 1000 primjeraka publikacije Dostignuta vrijednost- Zbog naknadnog odobravanja budžeta resor kulture je bio prinuđen da uobičajene termine za najvažnije godišnje aktivnosti (Konkurs za sufinansiranje programa od značaja za ostvarivanje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva) premjesti u III-IV kvartal pa nije bilo prostora za rad na ovim aktivnostima.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, u saradnji sa Javnim servisom i NVO-ima	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	NEREALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	III-IV kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ Nijesu potrebna finansijska sredstva	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Zbog prilično velikih troškova štampe koje bi izazvala štampa ukupnog tiraža, odlučeno je da se umjesto štampanih izdanja Zbornika, edicija publikuje na online platformi ISSUU a potom vrši distribucija linkova javnostima od značaja. Takođe, potrebna je saglasnost autora Zbornika za parcijalno objavljivanje publikacije na drugačijem medijumu.	
Mjera 1.3.3.	Organizovati izložbe umjetničkih radova LGBTI osoba.	
2018. 0%	2021. 60%	2023. 100%
Aktivnosti	Realizovati najmanje jednu izložbu umjetničkih radova LGBTI osoba u lokalnoj samoupravi na sjeveru Crne Gore.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Održana najmanje jedna izložba umjetničkih radova LGBTI osoba u lokalnoj samoupravi na sjeveru Crne Gore (Bijelo Polje). Dostignuta vrijednost- Zbog naknadnog odobravanja budžeta Resor kulture je bio prinuđen da uobičajene termine za najvažnije godišnje aktivnosti (Konkurs za sufinansiranje programa od značaja za ostvarivanje javnog	

	interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva) premjesti u III-IV kvartal pa nije bilo prostora za rad na ovim aktivnostima.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, u saradnji sa lokalnom samoupravom Bijelo Polje i NVO-ima	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	NEREALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	III-IV kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ 1000,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Zbog produženja pandemije Covid19, naznačeni rok realizacije predstavlja najpogodniji period da se održe ne jedna, već dvije izložbe, u opštinama sjevera Crne Gore. Ovo stoga što se očekuje ublažavanje epidemioloških rizika, a prema najavama SZO i mogući prestanak dosadašnjeg intenziteta Covid19 krize.	
Mjera 1.3.5.	Pisanje, priprema i štampa, kao i prevođenje publikacija kojima se afirmišu ljudska prava LGBTI osoba i promovišu kulturni izrazi koji doprinose afirmaciji principa tolerancije i društvenog prihvatanja LGBTI osoba.	
2018.	2021.	2023.
0%	60%	100%
Aktivnost	Selekcija i priprema materijala za štampu Zbornika kratkih priča o queer teoriji.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Odštampan Zbornik kratkih priča o queer teoriji. Dostignuta vrijednost- Zbog naknadnog odobravanja budžeta Resor kulture je bio prinuđen da uobičajene termine za najvažnije godišnje aktivnosti (Konkurs za sufinansiranje programa od značaja za ostvarivanje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva) premjesti u III-IV kvartal pa nije bilo prostora za rad na ovim aktivnostima.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, u saradnji sa Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	NEREALIZOVANO	

Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	III-IV kvartal 2022.	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MPNKS/ 3.000,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Produkcija brošure će biti realizovana uz saradnju sa NVO sektorom a pritom će se koristiti postojeći prikupljeni materijal čija će priprema i prilagođavanje štampanom izdanju biti odrađena u vansezonskom terminu štamparija.	
Oblast 2.	BEZBIJEDNOST I ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA LGBTI OSOBA	
STRATEŠKI CILJ 2	„Unaprijeđen normativni okvir i njegova primjena za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.“	
Operativni cilj 2.1.	Podignut nivo obučnosti policijskih službenika/ca za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.	
Indikator	Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred policijskim organima povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu.	
2018.	2021.	2023.
*	10%	20%
Mjera 2.1.1.	Edukovati pripadnike policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama.	
2018.	2021.	2023.
5%	11%	15%
Aktivnost	Realizovati edukativne radionice za pripadnike/ce policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama iz južnog regiona Crne Gore.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano 60 pripadnika/ca policije za senzibilan rad sa LGBTI i to tri ciklusa po 20 službenika/ca. Dostignuta vrijednost- Ministarstvo unutrašnjih poslova edukovalo je 60 pripadnika/ca policije za senzibilan rad sa LGBTI osobama. Takođe, Savjet Evrope u saradnji sa ekspertkinjama/tima iz Crne Gore koji dolaze iz organizacija civilnog društva i Ministarstvom unutrašnjih poslova, organizovan je treći ciklus obuke za trenere o radu sa LGBTI osobama i zločinu iz mržnje, u periodu 17-19. februara 2021. godine. Obuku je uspješno završilo 5 policijskih službenika/ca koji su dobili sertifikate da mogu sprovoditi obuke na pomenute teme u Crnoj Gori, ali i regionu. Od obučanih treneri/ica iz Uprave policije 1 policijski službenik je sa juga Crne Gore. NVO Juventas je u sklopu projekta “Ponos svuda-strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori” sproveo obuku policijskih službenika/ca	

	pod nazivom "PREVENCIJA I ADEKVATNO PROCESUIRANJE SLUČAJEVA GOVORA MRŽNJE NA ŠTETU LGBTIQ OSOBA" I to u periodu od 21. do 23. novembra 2021. godine. Na obuci je učestvovao/la 21 policijski službenik/ca od kojih su neki bili iz južnih opština. Obuka je urađena u saradnji sa Direkcijom za ljudske resurse, obuke i stručno usavršavanje Ministarstva unutrašnjih poslova. Dodatno, na ovim obukama publikovano je treće, dopunjeno izdanje Juventasovog priručnika za policijske službenike/ce za rad sa LGBTIQ osobama.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-ima	
Datum početka	I kvartal	
Datum završetka	IV kvartal	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova / 1.500€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova / 1.300€ Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra a koji finansira Evropska unija posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija / 3.691,63€	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Planira se nastavak kontinuirane edukacije kroz program Savjeta Evrope i u 2022. godini sa posebnim fokusom na južne opštine. Važno je predvidjeti ove obuke i u narednom periodu, te za iste obezbijediti sredstva kako iz državnog budžeta, tako i finansiranje iz različitih drugih fondova kojim raspolažu organizacije civilnog društva i međunarodne organizacije (Savjet Evrope, ODIHR). Veoma važno je uvezivanje adekvatnih službi unutar sistema kako u kreiranje sadržaja obuka, tako i implementaciju istog. Na prvom mjestu Direkcije za ljudske resurse, obuke i stručno usavršavanje Ministarstva unutrašnjih poslova kao najrelevantnije u odnosu na konkretne aktivnosti.	
Mjera 2.1.2.	Edukovati pripadnike/ce policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama.	
2018.	2021.	2023.
0%	6%	10%
Aktivnost	Realizovati edukativne radionice za pripadnike/ce policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBT osobama iz centralnog regiona Crne Gore.	

INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano 80 pripadnika/ca policije za senzibilan rad sa LGBTI i to četiri ciklusa po 20 službenika/ca. Dostignuta vrijednost- Ministarstvo unutrašnjih poslova edukovalo je 76% pripadnika/ca policije za procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBT osobama iz centralnog regiona Crne Gore. Takođe, Savjet Evrope u saradnji sa ekspertkinjama/tima iz Crne Gore koji dolaze iz organizacija civilnog društva i Ministarstvom unutrašnjih poslova, organizovan je treći ciklus obuke za trenere o radu sa LGBTI osobama i zločinu iz mržnje, u periodu 17-19. februara 2021. godine. Obuku je uspješno završilo 5 policijskih službenika/ca koji su dobili sertifikate da mogu sprovesti obuke na pomenute teme u Crnoj Gori, ali i regionu. Od obučanih treneri/ica iz Uprave policije 4 policijska službenika su iz centralnog i sjevernog dijela Crne Gore. Nakon prethodno pomenutog treninga za trenere obavljene su dvije obuke, gdje su facilitatori upravo bili obučeni policijski službenici/ce sa sjevera Crne Gore koji su zajedno sa predstavnicima NVO Juventas i NVO Kvir Montenegro sproveli dvije obuke za ukupno 22 službenika/ce sa sjevera Crne Gore. Obuke pod nazivom „Borba protiv zločina iz mržnje i prava LGBT osoba“ održane su 18. i 19.10.2021. godine i 25-26.10.2021. godine. NVO Juventas je u sklopu projekta “Ponos svuda-strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori” sproveo obuku policijskih službenika/ca pod nazivom “PREVENCIJA I ADEKVATNO PROCESUIRANJE SLUČAJEVA GOVORA MRŽNJE NA ŠTETU LGBTIQ OSOBA” i to u periodu od 21. do 23. novembra 2021. godine. Na obuci je učestvovalo 21 policijski službenik/ca od kojih su neki bili iz centralnih i sjevernih opština. Obuka je urađena u saradnji sa Direkcijom za ljudske resurse, obuke i stručno usavršavanje Ministarstva unutrašnjih poslova.
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Savjetom Evrope, Upravom policije i NVO-ima
Datum početka	I kvartal
Datum završetka	IV kvartal
Status realizacije AAA	REALIZOVANO
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova/1.500 €
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet Ministarstva unutrašnjih poslova/1.500 € Veza sa mjerom 2.1.1. (Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra a koji finansira Evropska unija posredstvom

	Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija / 3.691,63€)					
Preporuke za naredni period sprovođenja	Važno je predvidjeti ove obuke i u narednom periodu, te za iste obezbijediti sredstva kako iz državnog budžeta, tako i finansiranje iz različitih drugih fondova kojim raspolažu organizacije civilnog društva i međunarodne organizacije (Savjet Evrope, ODIHR). Veoma važno je uvezivanje adekvatnih službi unutar sistema kako u kreiranje sadržaja obuka, tako i implementaciju istog. Na prvom mjestu Direkcije za ljudske resurse, obuke i stručno usavršavanje Ministarstva unutrašnjih poslova kao najrelevantnije u odnosu na konkretne aktivnosti.					
Mjera 2.1.4.	Kontinuirano realizovati dijalog Uprave policije i LGBTI zajednice o pitanjima bezbjednosti LGBTI osoba.					
2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	
0%	100%	100%	100%	100%	100%	
Aktivnost	Održavati redovne sastanke Tima povjerenja na godišnjem nivou. Realizovane četiri posjete organizacionim jedinicama Uprave policije.					
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Održana najmanje 4 sastanka Tima povjerenja na godišnjem nivou. Realizovane četiri posjete organizacionim jedinicama Uprave policije. Dostignuta vrijednost- Održana su dva sastanka dok posjete organizacionim jedinicama Uprave policije nisu realizovane zbog situacije izazvane COVID 19 pandemijom.					
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Uprava policije u saradnji sa Ministarstvom unutrašnjih poslova, Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava, Zaštitnikom ljudskih prava i slobode, Sudstvom, Tužilstvom, NVO-ima					
Datum početka	I kvartal					
Datum završetka	IV kvartal					
Status realizacije AAA	DJELIMIČNO REALIZOVANO					
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	IV kvartal 2022.					
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Uprave policije/3.000 €					
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva					
Preporuke za naredni period sprovođenja	Održavati najmanje 4 sastanka Tima povjerenja na godišnjem nivou. Realizovati četiri posjete organizacionim jedinicama Uprave policije.					
Operativni cilj 2.2.	Podignut nivo obučenosti tužilaca/teljki za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.					

Indikator	Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred Državnim tužilaštvom povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu.	
2018.	2021.	2023.
*	10%	20%
Mjera 2.2.1.	Edukovati tužioce/teljke za senzibilan rad sa LGBTI osobama	
2018.	2021.	2023.
25%	40%	50%
Aktivnost	Trening za tužioce/teljke o ljudskim pravima LGBTI osoba i razvijanju senzibilnog pristupa u radu sa njima.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano najmanje 10% tužioca/tužiteljki Dostignuta vrijednost- Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa AIRE centrom iz Londona i Britanskom ambasadom u Podgorici organizovalo je dvodnevni seminar "Senzibilisanje tužilaca/teljki u pogledu zaštite prava i sloboda LGBTI osoba u Crnoj Gori" 16. i 17. decembra u Budvi. Edukaciji je prisustvovalo 20 predstavnika/ca državnih tužilaštava iz svih crnogorskih gradova, među kojima su obuhvaćeni/e i kandidati/kinje za državne tužioce/teljke koji će se u početnoj fazi svoje tužilačke karijere senzibilisati za rad sa ovom populacijom i da će na taj način izbjeći neadekvatnu primjenu zakonodavstva u ovoj oblasti. Tužioci/teljke imali/e su priliku da razmijene mišljenja na teme razlikovanja važnih koncepata i identiteta u borbi za poštovanje ljudskih prava LGBTI osoba, mehanizmima homofobije/transfobije, pristupa pravdi LGBTIQ osoba u Crnoj Gori, poziciji profesionalaca/ki u radu sa LGBTIQ osobama, primjerima iz dobre inkluzivne prakse, manjinskom stresu i njegovim posljedicama. Takođe, učesnici/e seminara su imali priliku da uživo čuju životnu priču trans osobe kroz "živu biblioteku".	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa NVO "Queer", NVO "Juventas", Asocijacija "Spektra"	
Datum početka	IV kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava/3.000 €	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Donatorska sredstva ambasade Velike Britanije/ 6,164.84 eura	

Preporuke za naredni period sprovođenja		
Mjera 2.2.2.	Edukovati tužioce/teljke za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na primjeni člana 42a Krivičnog zakonika Crne Gore.	
2018. 8%	2021. 20%	2023. 30%
Aktivnost	Trening za policijske službenike, sudije i tužioce o adekvatnom procesuiranju zločina iz mržnje i ostalih zločina u vezi sa seksualnom orijentacijom i/ili rodnom identitetom.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Najmanje 4 državna tužioca/tužiteljke prisustvovalo treningu. Dostignuta vrijednost- - Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu je sproveo je jednu obuku (u maju 2021. godine) na teme: Diskriminacija po osnovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta; Praksa ESLJP u vezi sa članom 14 i diskriminacijom LGBT osoba; Nacionalno zakonodavstvo i praksa domaćih sudova; Zločin iz mržnje; Govor mržnje kao poseban oblik diskriminacije; Takođe, kroz projekte „Ponos svuda – Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori“, koji sprovode Kvir Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, uz podršku Evropske Unije i Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija i projekta NVO Queer Montenegro koji je podržalo Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške, sprovedena je obuka pod nazivom “PRISTUP PRAVDI ZA LGBTIQ OSOBE U CRNOJ GORI” za 24 učesnika/ce među kojima su bili i tužioci/teljke (10). Obuka je sprovedene od 08. do 10.12. 2021. godine. Obuka je realizovana u saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu. Ovim obukama obuhvaćeno je 13 državnih tužilaca/teljki.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu u saradnji sa NVO “Queer”, NVO “Juventas”, Asocijacija “Spektra”	
Datum početka	II kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu/1000€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu/1015€ Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra a koji finansira Evropska unija posredstvom Delegacije Evropske	

	unije u Crnoj Gori i Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija /3.710,68 €	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Operativni cilj 2.3.	Podignut nivo obučenosti sudija za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.	
Indikator	Broj uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred sudovima povećan za 20% u odnosu na 2018. godinu.	
2018.	2021.	2023.
*	10%	20%
Mjera 2.3.1.	Edukovati sudije za senzibilan rad sa LGBTI osobama.	
2018.	2021.	2023.
18%	37%	50%
Aktivnost	Trening za sudije o ljudskim pravima LGBTI osoba i razvijanju senzibilnog pristupa u radu sa njima.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Najmanje 15% sudija prisustvovalo treningu. Dostignuta vrijednost- Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, u saradnji sa AIRE centrom iz Londona i Ambasodom Velike Britanije u Podgorici, organizovalo je dvodnevni seminar "Senzibilisanje sudija i sutkinja u pogledu zaštite prava i sloboda LGBTI osoba u Crnoj Gori", 18. i 19. novembra 2021. godine. Sudije/tkinje su imali/e priliku da razmijene mišljenja na teme razlikovanja važnih koncepata i identiteta u borbi za poštovanje ljudskih prava LGBTI osoba, mehanizmima homofobije/transfobije, pristupa pravdi LGBTIQ osoba u Crnoj Gori, poziciji profesionalaca/ki u radu sa LGBTIQ osobama, primjerima iz dobre inkluzivne prakse, manjinskom stresu i njegovim posljedicama. Takođe, učesnici/e seminara su imali priliku da uživo čuju životnu priču trans osobe kroz "živu biblioteku". Seminaru je prisustvovalo 18 sudija/tkinja iz osnovnih sudova iz Podgorice, Bara, Herceg Novog, Nikšića, Bijelog Polja, Berana, Danilovgrada, Cetinja, Višeg suda za prekršaje Crne Gore i sudova za prekršaje iz Podgorice, Budve i Bijelog Polja.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa NVO "Queer", NVO "Juventas", Asocijacija "Spektra"	
Datum početka	IV kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje	Budžet Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava/3.000 €	

aktivnosti/planirani izvor finansiranja		
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Donatorska sredstva ambasade Velike Britanije/5,643.74 eura	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Mjera 2.3.2.	Edukovati sudije za prepoznavanje i procesuiranje zločina iz mržnje prema LGBTI osobama sa posebnim fokusom na primjeni člana 42a Krivičnog zakona Crne Gore.	
2018.	2021.	2023.
3%	20%	30%
Aktivnost	Trening za policijske službenike, sudije i tužioce o adekvatnom procesuiranju zločina iz mržnje i ostalih zločina u vezi sa seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Najmanje 9 sudija prisustvovalo treningu. Dostignuta vrijednost- Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu je realizovalo tri obuke za sudije/tkinje o adekvatnom procesuiranju zločina iz mržnje i ostalih zločina u vezi sa seksualnom orijentacijom i/ili rodnim identitetom, kojim je obuhvaćeno 36 sudija/tkinja. Takođe, kroz projekat „Ponos svuda – Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori“, koji sprovode Kvir Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, uz podršku Evropske Unije i Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija i projekta NVO Queer Montenegro koji je podržalo Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške, sprovedena je obuka pod nazivom “PRISTUP PRAVDI ZA LGBTIQ OSOBE U CRNOJ GORI” za 24 učesnika/ce među kojima su bili i sudije/tkinje (10). Obuka je sprovedena od 08. do 10.12. 2021. godine i podrazumijevala je i navedene teme. Obuka je realizovana u saradnji sa Centrom za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu u saradnji sa NVO “Queer”, NVO “Juventas”, Asocijacija “Spektra”	
Datum početka	II kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu/1000€ i Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo vanjskih poslova Kraljevine Norveške	

Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu/1015€ Veza sa mjerom 2.2.2. (Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra a koji finansira Evropska unija posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori i Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija /3.710,68 €)	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Operativni cilj 2.4.	„Službenici u jedinicama lokalne samouprave su senzibilisani za rad sa LGBTI osobama i osposobljeni za primjenu Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola i zakona kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda.“	
Indikator	Žalbe građana i građanki na procesuiranje njihovih prava u skladu sa Zakonom o životnom partnerstvu lica istoga pola i zakona kojim se reguliše pravno prepoznavanje roda 5<	
2018.	2021.	2023.
0%	50%	100%
Mjera 2.4.1.	Edukovati matične službe u lokalnim samoupravama o primjeni Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.	
2018.	2021.	2023.
0%	100%	
Aktivnost 2.4.1.1.	Organizovati jednodnevne edukacije za matičare o primjeni Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Obučeno 30 matičara u svim jedinicama lokalne samouprave. Dostignuta vrijednost- Kvir Montenegro je kroz projekta „Ponos svuda – Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori“ koji sprovodi u partnerstvu sa NVO Juventas i Asocijacijom Spektra, u periodu 1-2. jula 2021. godine, sproveo obuku za 20 matičara iz Podgorice, Cetinja, Budve, Bara, Herceg Novog, Bijelog Polja, Mojkovca i Ulcinja. NVO Juventas je, takođe, 20.07.2021. godine održao jednodnevnu obuku za šest matičara Glavnog grada na temu strateškog pristupa ljudskim pravima LGBTIQ osoba, a kroz regionalni projekat "The Time is Now: Konsolidovanje regionalnih napora za unapređenje LGBTIQ prava i jednakosti na Zapadnom Balkanu i Turskoj" finansiran od strane Evropske komisije.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija u saradnji sa Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvom unutrašnjih poslova i NVO Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacijom Spektra	
Datum početka	III kvartal 2021.	
Datum završetka	III kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		

Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet NVO Queer Montenegro, NVO Juventas, Asocijacija Spektra od projekta koji finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori / 4.100,00€
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet NVO Queer Montenegro, NVO Juventas, Asocijacija Spektra od projekta koji finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori / 4.100,00€ Budžet NVO Juventas i regionalnog projekta "The Time is Now: Konsolidovanje regionalnih napora za unapređenje LGBTIQ prava i jednakosti na Zapadnom Balkanu i Turskoj" finansiran od strane Evropske komisije/ 591,18 €
Preporuke za naredni period sprovođenja	
Aktivnost 2.4.1.2.	Doprinos uspostavljanju sistema za adekvatnu implementaciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Implementirano 10 konsultacija, razvijene potrebne službene procedure za adekvatnu implementaciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, razvijene sve forme za registraciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, medijska vidljivost, povećani kapaciteti učesnika, povećan nivo znanja i informisanosti učesnika 200 Vodiča za implementaciju Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola distribuirano. Dostignuta vrijednost- Realizovane su konsultacije sa matičnim službama. U saradnji sa MUP-om kreirani podzakonski akti i omogućeni osnovni uslovi za sklapanje partnerstva. U saradnji sa lokalnim samoupravama razvijeni formulari za upis partnerstva, kako i knjige za upis sklopljenih partnerstava. Pripremljen osnovni vodič za implementaciju Zakona. Razlog za modifikaciju vodiča je uzrokovan činjenicom da povezano zakonodavstvo uglavnom nije usklađeno sa Zakonom o životnom partnerstvu lica istog pola, te je potrebno pripremiti finalni vodič nakon usklađivanja zakonodavstva.
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	NVO Queer Montenegro u saradnji sa NVO Juventas i Asocijacija Spektra
Datum početka	I kvartal 2021.
Datum završetka	U toku
Status realizacije AAA	DJELIMIČNO REALIZOVANO
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	IV kvartal 2022.
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 1.000,00€

	Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ 1.500,00€ Queer Montenegro po projektu koji finansira ERA Fund/ 1.000,00€
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 1.000,00€ Queer Montenegro po projektu koji finansira Ministarstvo za ljudska i manjinska prava/ 1.500,00€ Queer Montenegro po projektu koji finansira ERA Fund/ 1.000,00€
Preporuke za naredni period sprovođenja	Potrebno potpuno usklađivanje pravnog okvira kako bi bilo moguće koristiti sva prava u praksi. Nakon toga pripremiti vodič za implementaciju zakona.
Aktivnost 2.4.1.5.	Formiranje tri tima za kreiranje lokalnih akcionih planova u 3 opštine u Crnoj Gori (2 na sjeveru i 1 na jugu, pored 5 timova koji su već formirani).
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Najmanje 3 lokalna tima oformljena, održana namjanje 3 osnivačka sastanka. Dostignuta vrijednost- NVO Juventas je kroz projekat „Ponos svuda – Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori“ a koji se sprovodi u partnerstvu sa Kvir Montenegrom (kao glavnim nosiocem projekta) i Asocijacijom Spektra, od samog početka pa do kraja projekta radio na ovoj aktivnosti. Formirane su tri radne grupe, i to u opštinama Pljevlja, Bar i Cetinje I održana su tri osnivačka sastanka.
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	NVO Juventas u saradnji sa NVO Queer Montenegro i Asocijacijom Spektra
Datum početka	
Datum završetka	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Projekat koji finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ Za aktivnost nisu izdvojena zasebna budžetska sredstva
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva
Preporuke za naredni period sprovođenja	
Aktivnost 2.4.1.7.	Kreiranje i usvajanje osam lokalnih akcionih planova za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba za 2020.–2021.

INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Kreirano i usvojeno 8 lokalnih akcionih planova Dostignuta vrijednost- Kroz projekat „Ponos svuda – Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori“, koji sprovode Kvir Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, uz podršku Evropske Unije i Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija, sprovedene su 2 obuke sa lokalnim samoupravama o lokalnim akcionim planovima - 19 učesnika ukupno na oba treninga iz opština Bar, Cetinje, Herceg Novi, Budva, Šavnik, Ulcinj, Pljevlja, Bijelo Polje, Podgorica i Kotor u periodu od 8-10. jula i 15-17. jula 2020. g. Tokom 2020. i 2021. godine, kroz isti projekat, nastavljen je proces kreiranja lokalnih akcionih planova u opštinama Bar, Pljevlja i Cetinje, vođen od strane NVO Juventas, a uz podršku Kvir Montenegro i Asocijacija Spektra.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	NVO Juventas u saradnji sa NVO Queer Montenegro i Asocijacijom Spektra	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Projekat koji finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 1.000,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Projekat koji finansira Evropska unija podsredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 1.000,00€	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Mjera 2.4.3.	Osposobiti zaposlene u organima lokalne samouprave za senzibilan rad sa LGBTI osobama.	
2018.	2021.	2023.
1%<	60%	100%
Aktivnosti	Realizovati edukativnu radionicu za zaposlene u lokalnim samoupravama za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano najmanje po 3% zaposlenih u svakoj crnogorskoj opštini. Dostignuta vrijednost- Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava edukovalo je oko 30 zaposlenih u lokalnim samoupravama na sjeveru CG o ljudskim pravima LGBTI osoba (Bijelo Polje, Berane, Gusinje, Mojkovac, Plav, Nikšić, Pljevlja, Plužine, Žabljak). U nekim od navedenih opština procenat edukovanih predstavnika/ca lokalnih samouprava je i veći od 3%. Pored podizanja nivoa znanja zaposlenih u organima lokalnih samouprava o ljudskim pravima LGBTI osoba i razvijanja senzibilnog pristupa u radu sa	

	njima, akcenat na edukacijama je stavljen na obavezi izrade lokalnih akcionih planova, kao i davanju opštih smjernica u identifikovanju ključnih pravaca akcije pri njihovoj izradi. Takođe, ranije Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je kroz Javni konkurs „JEDNAKOST, TOLERANCIJA, NEDISKRIMINACIJA“, finansiralo je projekat koji je realizovala Asocijacija Spektra, u okviru kojeg su realizovane aktivnosti koje se odnose na unapređenje znanja zaposlenih u lokalnim samoupravama na temu transrodnih, rodno varijantnih i interpolnih osoba, sa ciljem kreiranja akcionih planova koji na adekvatan način tretiraju temu transrodnosti i interpolnosti, te ljudska prava trans, inter i rodno varijantnih osoba, kao i na distribuciju informativnog materijala o TIRV osobama svim lokalnim samoupravama u Crnoj Gori. Naime, izvršena je distribucija informativnog i edukativnog materijala „Bukvar identiteta“, tj. 50 primjeraka je podijeljeno na sastanku fokal point mreže lokalnih samouprava, dok je u elektronskoj formi distribuiran primjerak svakoj lokalnoj samoupravi. U sklopu projekta „Osnaživanjem ka jednakosti za LGBTI osobe“ podržanog od strane Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, a koji se sproveden u partnerstvu sa NVO Juventas, organizovan je dvodnevni seminar o ljudskim pravima LGBTI osoba na Žabljaku na kojem su učesovali aktivisti za ljudska prava LGBTI osoba, predstavnici lokalnih i državnih institucija i LGBTI osobe. Seminaru je prisustvovalo 22 učesnika i to 5 aktivista za ljudska prava LGBTI osoba, 3 predstavnika lokalnih samouprava, 2 predstavnika državnih institucija i 12 osoba iz LGBTI zajednice. Agenda seminara je uključivala: 1) prava LGBTI osoba u lokalnim zajednicama – dosadašnje aktivnosti, teorija i praksa; 2) umrežavanje i decentralizacija aktivizma za LGBTI prava; 3) diskusiju o Zakonu o životnom partnerstvu lica istog pola; 4) Strategija za unapređivanje kvaliteta života LGBTI osoba 2019 – 2023 i procesuiranju zločina iz mržnje. LGBTI osobe su dijelili i svoje lične priče sa predstavnicima lokalnih i državnih insitucija, što je doprinijelo boljem razumjevanju izazova sa kojima se LGBTI osobe suočavaju. Na seminaru se vodila otvorena i produktivna diskusija o unapređenju ljudskih prava LGBTI osoba.
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa lokalnim samoupravama i NVO-ima
Datum početka	IV kvartal 2021.
Datum završetka	IV kvartal 2021.
Status realizacije AAA	REALIZOVANO
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MLJMP/ 5.000,00€
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet MLJMP/ 1.101,10€.

Preporuke za naredni period sprovođenja		
Operativni cilj 2.6.	„Podignut nivo informisanosti LGBTI osoba o njihovim pravima garantovanim zakonima i instrumentima njihove zaštite.“	
Indikator	Najmanje 1000 LGBTI osoba informisano o njihovim zakonskim pravima i instrumentima njihove zaštite	
2018. 0%	2021. 60%	2023. 100%
Mjera 2.6.1.	Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima u vezi sa krivično-pravnom i prekršajno-pravnom zaštitom od nasilja i diskriminacije.	
2018. 0%	2021. 60%	2023. 100%
Aktivnost	Održati info sesije u saradnji sa NVO-ima na kojima su LGBTI osobe informisane o njihovim zakonskim pravima.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Najmanje 200 LGBTI osoba informisano o njihovim zakonskim pravima. Dostignuta vrijednost- Ranije Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je kroz Javni konkurs „JEDNAKOST, TOLERANCIJA, NEDISKRIMINACIJA“, finansiralo je projekat „Osnaživanjem ka jednakosti LGBTI osoba“, koji je realizovala Kvir Montenegro, u okviru kojeg su sprovedene socio-edukativne radionice za LGBTI zajednicu sa različitim temama koje su od značaja za osnaživanje LGBTI zajednice za javno zagovaranje ljudskih prava. Kroz isti konkurs, podržan je projekat „Sistemska transformacija društva“, koji je implementirala Asocijacija Spektra, a u okviru kojeg je u julu 2021. godine, organizovan trening za osnaživanje transrodnih i rodno varijantnih osoba na sjeveru Crne Gore, a kojem je prisustvovalo 8 TIRV osoba, te organizovala redovne grupe samopodrške (ukupno 27 grupa), kao i sprovedla 574 individualne konsultacije za 33 TIRV osobe. Tokom 2021. godine, implementirana je i kampanja za povećanje informisanosti zajednice o njihovim zakonskim pravima od strane Kvir Montenegro. Cilj kampanje je povećanje nivoa znanja o ličnim i porodičnim pravima u LGBTI zajednici. Kroz ovu kampanju stavljen je fokus na neke od najvažnijih područja na kojima su LGBTIQ zajednici prava nerijetko uskraćena, te da kreiramo prostor da se jasno čuje glas zajednice iz Crne Gore u odnosu na poteškoće sa kojima su se LGBTI osobe suočavale tokom prethodne godine. U kampanji su obrađena prava trans osoba, pravo na zdravstvenu zaštitu, prava LGBTI osoba u domenu rada institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, pravo na obrazovanje, pravo na zaštitu od nasilja. Ova kampanja nastala je uz finansijsku podršku Evropska unija u Crnoj Gori i Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija Crne Gore kroz projekat "Ponos svuda - Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori" koji sprovodi Queer Montenegro u partnerstvu sa Nvo Juventas i Asocijacijom Spektra, a u saradnji sa Udruženjem STANA. Kvir Montenegro od 2019. godine sprovodi Prajdaonice – radionice o raznim temama iz oblasti ljudskih prava LGBTIQ osoba, što se nastavilo i u i 2021. godini. U periodu od 1. maja 2020. godine do 1. maja 2021. godine, održano je 25 radionica uz podršku National Democratic Institute i to na teme:	

	istopolno partnerstvo, rodni identiteti, body positivity, seksualni rad, coming out, poruke kampanje, seksualna fluidnost, biseksualnost i panseksualnost, Montengro prajd, bezbjednost na internetu, strateško planiranje iz oblasti ljudskih prava LGBTIQ osoba, LGBTIQ pokret u Crnoj Gori, rodna ravnopravnost, medijsko izvještavanje, omladinske politike, samopouzdanje, akcije vidljivosti, organizacija prajda, vrijednosti i principi LGBTIQ pokreta, pravno prepoznavanje roda, ljudska prava, zločini iz mržnje, uređivanje članaka na Vikipediji. U sklopu projekta „Osnaživanjem ka jednakosti za LGBTI osobe“ podržanog od strane Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, a koji se sproveden u partnerstvu sa NVO Juventas, sprovedeno je deset radionica (7 uživo i 3 onlajn) na teme: 1) Strateški okvir u vezi sa ljudskim pravima LGBTI osoba; 2) Istorija LGBTI pokreta; 3) Bračna jednakost; 4) Volonterizam; 5) Diskriminacija; 6) Vidljivost; 7) Zločini iz mržnje; 8) Queer kultura; 9) Rodna ravnopravnost; 10) Zakon i rod (pravno prepoznavanje roda). Radionice koje uživo su mogle da se prate i putem Zoom-a. Radionicama je uživo prisustvovalo 9 osoba u prosjeku (dok ih je u prosjeku 5 pratilo onlajn), a na onlajn radionicama je u prosjeku prisustvovalo 12 učesnika. Učesnici onlajn radionica su bili širom Crne Gore, obuhvatajući i sjeverni dio. Radionice su držali LGBTI aktivisti, Katica Maksan i Jovan Ulićević. Učesnici su pokazali veliko interesovanje za teme radionica i isti učesnici su prisustvovali više različitih radionica. Povratne informacije od strane učesnika su bile pozitivne. Radionice su bile edukativne i značajne za LGBTI osobe koje su učesvovala na njima. U cilju jačanja kapaciteta i osnaživanja LGBTI osoba iz lokalnih zajednica, organizovana je dvodnevna obuka u Podgorici na kojoj je učestvovalo 20 LGBTI iz Rožaja, Plava, Berana, Nikšića, Bara, Ulcinja, Budve i Cetinja. Obuku su držali Jelena Čolaković i Jovan Ulićević. Aktivnost je sprovedena u okviru projekta „Zajedno za LGBTI prava“ realizuje Queer Montenegro a podržan je kroz program „OCD u Crnoj Gori – od osnovnih usluga do oblikovanja politika – M'BASE“ koji sprovodi Centar za građansko obrazovanje, Friedrich Ebert Stiftung (FES), NVO Politikon mreža i NVO Centar za zaštitu i proučavanje ptica (CZIP). Program finansira Evropska unija. Kroz projekat „Rodna ravnopravnost izvan okvira binarnosti“, koji je implementirala Asocijacija Spektra, u partnerstvu sa Kvir Montenegro, a uz podršku Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, Radionicama je prisustvovalo 10 transrodnih i rodno varijantnih osoba, organizovano je 6 radionica o prepoznavanju nasilja i mehanizmima zaštite od istog, na kojima je prisustvovalo 10 TIRV osoba. Teme kojima su se bavile radionice bile su: Uzroci rodno zasnovanog nasilja, vrste nasilja, predrasude o nasilju u partnerskoj relaciji i porodici, moć i mehanizmi nasilja u porodici, posljedice (psihičkog) nasilja, predstave o karakteristikama žrtve i nasilnika, pravni i institucionalni okvir za postupanje službi, identifikovanje nasilja i pravila komunikacije, procjena stepena ugroženosti/opasnosti, nadležnosti i intervencije relevantnih insitucija. Kroz isti projekat, organizovan je trening za podizanje kapaciteta za političku i društvenu participaciju za minimalno 10 transrodnih osoba, od čega minimalno 5 transrodnih i rodno varijantnih žena. Teme koje su obrađivane kroz ovu edukaciju bile su: Istorija borbe žena za političku participaciju, važnost reprezentacije, tehnike zagovaranja i lobiranja. učestvovanje u politikama, usmeno i pisano saopštavanje stavova, važnost političke i društvene participacije.

Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava u saradnji sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-ima	
Datum početka	I kvartal	
Datum završetka	IV kvartal	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet MLJMP/ 2.000,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet MPLJMP kroz projekat NVO Asocijacija Spektra/4.938,78 €	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Zaključci sa seminara su da treba unaprijediti rad Tima povjerenja kako bi mreža bolje funkcionisala u svim opštinama Crne Gore, da je potrebno omogućiti nesmetanu impelmentaciju Zakona o životnom partnerstvu, te da treba češće organizovati događaje ovog tipa jer doprinose radu institucija i doprinose većoj informisanosti LGBTI osoba. U toku ovog seminara, organizovano je i druženje LGBTI osoba u cilju umrežavanja i osnaživanja.	
Mjera 2.6.2.	Informisati LGBTI zajednicu o njihovim pravima iz Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.	
2018.	2021.	2023.
0%	100%	
Aktivnost	Kreiranje i implementacija kampanja za povećanje nivoa znanja o ličnim i porodičnim pravima u LGBTI zajednici.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	100 LGBTI osoba konsultovano u procesu pripreme kampanje, najmanje 10 materijala pripremljeno za kampanju, medijska vidljivost, najmanje 5000 LGBTI osoba informisano o kampanji. Dostignuta vrijednost- Veza sa mjerom 2.6.1.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	NVO Queer Montengro u saradnji sa Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava, NVO Juventas i Spektra	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz		

odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, a koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 4.000,00€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Projekat koji sprovode Queer Montenegro, NVO Juventas i Asocijacija Spektra, a koji finansira Evropska unija pod sredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori/ 4.000,00€	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Oblast 3. PRISTUP RADU, USLUGAMA I SERVISIMA PODRŠKE		
STRATEŠKI CILJ 3	„Unaprijeđen pristup radu, uslugama i servisima podrške za LGBTI osobe.“	
Operativni cilj 3.1.	Unaprijeđen pristup radu i efektivna zaštita prava LGBTI osoba u sferi radnih odnosa.	
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u zapošljavanju za 10% u odnosu na 2018.g.	
2018.	2021.	2023.
36,7%	30%	25%
Mjera 3.1.1.	Informisati poslodavce i sindikate u pogledu antidiskriminacione zaštite LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.	
2018.	2021.	2023.
0%	60%	100%
Aktivnost	Realizovati dvije tematske sjednice Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Održane dvije tematske sjednice Socijalnog savjeta sa fokusom na antidiskriminacionu zaštitu LGBTI osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa. Dostignuta vrijednost- Dana 31. marta 2021. godine, održana je 11. redovna sjednica Socijalnog savjeta u organizaciji Socijalnog savjeta u saradnji sa Međunarodnom organizacijom rada (MOR). Osim članova/ica Socijalnog savjeta Crne Gore, sjednici su pozvani da prisustvuju nacionalna koordinatorka Međunarodne organizacije rada u Crnoj Gori, predstavnici/e Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava i predstavnici/e nevladinog sektora u čijem fokusu interesovanja i djelovanja su prava LGBTIQ osoba. U radu sjednice učestvovala su i ekspertkinja MOR-a za osnovna načela i prava na radu Constance Thomas i Anjet Lanting, UN savjetnica za ljudska prava, uključenjem putem zoom platforme. Savjet je kroz temu: Dostojanstven rad za sve: Dostojanstvo, jednakost i antidiskriminacija LGBTIQ osoba u sferi zapošljavanja i radnih odnosa, dao svoj doprinos realizacijom aktivnosti predviđene Strategijom za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023.	
Institucije odgovorne za	Socijalni Savjet u saradnji sa Unijom poslodavaca, sindikatima, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore i NVO-ima	

sprovođenje aktivnosti		
Datum početka	I kvartal 2021.	
Datum završetka	I kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	DJELIMIČNO REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	II i IV kvartal 2022.god	
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Nisu izdvojena budžetska sredstva	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Nisu utrošena finansijska sredstva	
Preporuke za naredni period sprovođenja	Aktivnije uključivanje predstavnika NVO sektora u pripremi tematskih sjednica Socijalnog savjeta.	
Operativni cilj 3.2.	Unaprijeđen pristup uslugama zdravstvene zaštite za LGBTI osobe.	
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu zdravstvenoj zaštiti za 10% u odnosu na 2018.g.	
2018.	2021.	2023.
14.4%	8%	4%
Mjera 3.2.1.	Edukovati medicinske radnike za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.	
2018.	2021.	2023.
1%	6%	10%
Aktivnosti 3.2.1.1.	Realizovati edukativne radionice za 100 medicinskih radnika za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama iz sjevernog i centralnog regiona Crne Gore.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano 100 medicinskih radnika za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama. Dostignuta vrijednost- Ministarstvo zdravlja nije dostavilo informaciju o realizaciji navedene aktivnosti	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Ministarstvo zdravlja u saradnji sa Javnim zdravstvenim ustanovama i NVO-ima	
Datum početka		
Datum završetka		
Status realizacije AAA	NEREALIZOVANO-	
Novi rok za realizaciju (uz		

odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Javnih zdravstvenih ustanova/ 1000€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja		
Preporuke za naredni period sprovođenja	Potrebno je intenzivirati obuke za medicinske radnike/ce, naročito u oblasti specifičnih usluga zdravstvene zaštite za transrodne, rodno varijantne i interpolne osobe	
Operativni cilj 3.3.	„Unaprijeđen pristup uslugama socijalne zaštite i servisima podrške za LGBTI osobe.“	
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu javnim uslugama za 5% u odnosu na 2018.g.	
2018.	2021.	2023.
13.7%	11%	8.5%
Mjera 3.3.1.	Edukovati stručne radnike u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama.	
2018.	2021.	2023.
10%	22%	30%
Aktivnosti	Edukacija za 4% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama, kroz okrugle stolove, odnosno edukativne radionice.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Edukovano 4% stručnih radnika u centrima za socijalni rad za senzibilan pristup u radu sa LGBTI osobama. Dostignuta vrijednost- NVO Juventas je u skladu sa akreditovanom obukom u Zavodu za socijalnu i dječiju zaštitu, realizovala obuku za ukupno 21 stručnog radnika/cu u oblasti socijalnog rada i socijalne politike, u periodu od 05. do 07. maja 2021. godine. Obuka je realizovana u okviru regionalnog projekta "The Time is Now: Konsolidovanje regionalnih napora za unapređenje LGBTIQ prava i jednakosti na Zapadnom Balkanu i Turskoj". Obuci su prisustvovali stručni radnici/ce iz sljedećih institucija/organizacija: • Centar za socijalni rad Bijelo Polje (1 stručna radnica); • Centar za socijalni rad Nikšić (1 stručni radnik); • Centar za socijalni rad Kolašin i Mojkovac, područna jedinica Mojkovac (1 stručna radnica); • Centar za socijalni rad Danilovgrad (1 stručna radnica); • Centar za socijalni rad Podgorica (3 stručne radnice); • Centar za socijalni rad Cetinje (1 stručna radnica); • Centar za socijalni rad Kotor (1 stručna radnica); • Centar za socijalni rad Tivat (2 stručnih radnika); • Centar za socijalni rad Bar (2 stručne radnice); • Centar za socijalni rad Rožaje (1 stručni radnik);	

	• JU Centar "Ljubović" (2 stručnih radnika); • JU Dom starih "Bijelo Polje" (2 stručne radnice); • JU "Komanski most" (1 stručna radnica); • JU "Dušo Basekić" (1 stručna radnica). Pored učesnika/ca koji su zaposleni/e u navedenim institucijama, obuci je priustvovala i jedna stručna radnica koja u ovom trenutku nije u radnom odnosu.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	Zavod za socijalnu i dječju zaštitu u saradnji sa NVO-ima	
Datum početka	II kvartal 2021.	
Datum završetka	II kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Zavoda za socijalnu i dječju zaštitu/ 500€	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	NVO Juventas u okviru regionalnog projekta "The Time is Now: Konsolidovanje regionalnih napora za unapređenje LGBTIQ prava i jednakosti na Zapadnom Balkanu i Turskoj"/5100 €	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Mjera 3.3.3.	Podržati funkcionisanje specifičnih LGBTI usluga kroz Javne konkurse za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija.	
2018.	2021.	2023.
/	60%	100%
Aktivnosti	Objaviti javni konkurs za finansiranje projekata/programa NVO-a kroz koje je moguće podržati funkcionisanje specifičnih LGBTI usluga.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Objavljen javni poziv za finansiranje projekata/programa NVO-a Dostignuta vrijednost- Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je u 2021. godini raspisalo Javni konkurs za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti zaštite i promovisanje ljudskih i manjinskih prava - zaštita i unapređenje ljudskih prava LGBTI osoba za 2021. godinu pod nazivom "Jednakost je put". Na osnovu Odluke od 20.XII 2021. godine o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata/programa NVO po ovom Javnom konkursu, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je finansiralo ukupno 9 (devet) projekata NVO u ukupnom iznosu od 174.897,05 eura.	
Institucije odgovorne za	Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava	

sprovođenje aktivnosti		
Datum početka	IV kvartal 2021.	
Datum završetka	IV kvartal 2021.	
Status realizacije AAA	REALIZOVANO	
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)		
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava/sredstva opredijeljena za finansiranje projekata/programa NVO u skladu sa Odlukom o utvrđivanju prioriteta od javnog interesa i visine sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u 2021. godini.	
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava/174.897,05 EUR	
Preporuke za naredni period sprovođenja		
Operativni cilj 3.4.	Unaprijeđena turistička usluga za LGBTI turiste.	
Indikator	Smanjen stepen diskriminacije LGBTI osoba u pristupu javnim uslugama za 5% u odnosu na 2018.g.	
2018.	2021.	2023.
13.7%	11%	8.5%
Mjera 3.4.3.	Mapirati turističke gej frendli lokacije i sadržaje.	
2018.	2021.	2022.
0%	50%	100%
Aktivnosti	Izrada web site-a na crnogorskom i engleskom jeziku sa mapom svih LGBTIQ frendli mjesta u Glavnom gradu Podgorica.	
INDIKATORI REZULTATA i postignute vrijednosti na kraju izvještajnog perioda	Izrađen web site sa mapom LGBTIQ frendli mjesta. Dostignuta vrijednost- Završen web sajt. U toku je dopuna sa informacijama i dorada i kreiranje plana promocije. Prvenstveno kašnjenje je uzrokovano kovid epidemijom i otežanim pristupom direktnoj komunikaciji sa pružaocima turističkih usluga. Kako je vrijeme odmicalo a prva baza je kreirana prije kovid epidemije, usljed poremećaja turističkog tržišta došlo je do zatvaranja velikog broja objekata, a nakon toga i otvaranja novih, što je dodatno zakomplikovalo situaciju. Kako ne postoje nova sredstva za ponovno prikupljanje baze i realizaciju aktivnosti, Queer Montenegro na volonterskoj bazi realizuje modifikovanu aktivnost, što usporava cijeli proces.	
Institucije odgovorne za sprovođenje aktivnosti	NVO Queer Montenegro u saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama, ugostiteljskim objektima, privrednim društvima	

Datum početka	I kvartal 2020.
Datum završetka	U toku
Status realizacije AAA	DJELIMIČNO REALIZOVANO
Novi rok za realizaciju (uz odgovarajuće obrazloženje)	II kvartal 2022.
Sredstva planirana za sprovođenje aktivnosti/planirani izvor finansiranja	Budžet NVO Queer Montenegro po projektu koji finansira Glavni grad Podgorica/ 1.750,00€
Sredstva realizovana/izvor finansiranja	Budžet NVO Queer Montenegro po projektu koji finansira Glavni grad Podgorica/ 1.750,00€
Preporuke za naredni period sprovođenja	Intezivirati rad na doradi i kreiranju plana promocije.

V PREPORUKE ZA NAREDNE FAZE SPROVOĐENJA STRATEŠKOG DOKUMENTA

U cilju prevazilaženja izazova i prepreka u implementaciji aktivnosti predviđenih Akcionim planom Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba 2019-2023 za 2021. godinu, ali i postizanja maksimuma kvaliteta rezultata, izdvojio se set preporuka u odnosu na sve oblasti definisane ovim strateškim dokumentom:

Opšte preporuke⁵:

- U toku 2022. godine uraditi istraživanje o stepenu diskriminacije LGBTI u oblastima: podrške građana/ki u borbi za ostvarivanje njihovih prava, obrazovanja, kulture, zapošljavanja, zdravstvene zaštite, pristupa javnim uslugama;
- U toku 2022. godine uraditi istraživanje o broju uspješno procesuiranih slučajeva diskriminacije i nasilja nad LGBTI osobama pred policijskim organima, sudstvom i tužilaštvom;
- Postarati se da postoje dovoljni ljudski resursi za sprovođenje Strategije u svakom ministarstvu i da se znanje i ekspertiza rašire na više od jedne osobe i propisno predaju "nasljednicima" nakon reorganizacije ministarstava kako bi se garantovao kontinuitet;
- Uključiti međunarodne institucije koje su spremne da pomognu u implementaciji aktivnosti predviđenih godišnjim akcionim planovima;
- Povećanje stepena angažovanja predstavnika/ca resornih ministarstava, organa državne uprave i organa lokalne samouprave, kako bi sve aktivnosti (planirane od strane pomenutih institucija ili nevladinih organizacija) bile realizovane u predviđenom roku i na što kvalitetniji i sveobuhvatniji način, što će za rezultat imati značajno unaprijeđen sistem zaštite i kvalitet života LGBTI osoba, kako na lokalnom tako i na nacionalnom nivou. Nadalje, na ovaj način unapređuju se kapaciteti osoba zaposlenih u organima državne uprave i organa lokalne samouprave, te se u značajnijoj mjeri obezbjeđuje održivost postignutih rezultata u svim oblastima od interesa;

⁵ Opšte preporuke se odnose na sva resorna ministarstva, organe državne uprave i organe lokalne samouprave

- Takođe, veoma bitnim smatramo potrebu adekvatnijeg i preciznijeg planiranja finansijskih sredstava od strane resornih ministarstava, organa državne uprave i organa lokalne samouprave u cilju adekvatne realizacije definisanih aktivnosti;
- Aktivnosti koje zahtijevaju okupljanja realizovati putem online platformi, ukoliko postoji nedostatak finansijskih sredstva za njihovu realizaciju;
- Povećati stepen korišćenja kapaciteta institucija sistema na lokalnom i nacionalnom nivou. Naime, korišćenjem npr. prostornih kapaciteta institucija značajno se smanjuju troškovi obuka različitih profesionalaca u oblastima, a koje predstavljaju jednu od ključnih aktivnosti senzitivizacije, podizanja kapaciteta i unapređenja znanja u odnosu na ljudska prava, potrebe i izazove sa kojima se susrijeće LGBTI zajednica u Crnoj Gori;
- Povećanje stepena akreditovanih programa obuke za određene profesije u cilju dodatnog podizanja motivacije profesionalaca za učešćem na treninzima koji imaju za cilj podizanje kapaciteta i unapređenje znanja, ali i senzitivizaciju za rad sa LGBTI zajednicom u Crnoj Gori. Postojeće primjere u odnosu na posjećene i uspješne akreditovane obuke imamo u oblasti socijalnog rada i socijalnih politika, gdje je saradnja sa institucijama koje su zadužene za akreditaciju ključna, te unapređuje kvalitet i održivost postignutih rezultata;
- Praviti baze podataka o edukovanim ciljnim grupama, kako bi izbjegli situacije da isti ljudi prolaze iste edukacije više puta;
- Prilikom izrade i implementacije akcionih planova potrebno je aktivno uključiti jedinice lokalne samouprave u navedene procese, kako bi se osigurala adekvatna implementacija mjera Strategije na svim nivoima i na cijeloj teritoriji Crne Gore;
- U narednom periodu je neophodno nastaviti sa obukama pripadnika/ca policije, pravosuđa, nastavnog i stručnog osoblja u osnovnim i srednjim školama, medicinskih i socijalnih radnika/ca, matičnih službi u lokalnim samoupravama, kao i predstavnika/ca drugih institucija nadležnih za sprovođenje zakona u oblasti zaštite ljudskih prava LGBTI osoba od nasilja i diskriminacije, kako bi se osnažila primjena zakona. S tim u vezi, potrebno je izvršiti evaluaciju uticaja obuka, kako bi se ustanovio njihov konkretan doprinos unapređenju primjene zakona (**Ministarsvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva I medija, Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu**);

Specifične preporuke:

- ✓ **Operativni cilj 1.1.** „Podrška crnogorskih građana i građanki LGBTI osobama u borbi za ostvarivanje njihovih prava povećana za 10%.“

Promovisati toleranciju i društvenu jednakost LGBTI osoba u sportu, edukovati sportske radnike/ce, kao i podstaći učešće sportskih udruženja u borbi protiv diskriminacije LGBTI osoba u sportu (**Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Uprava za sport i mlade**);

- ✓ **Operativni cilj 1.2.** „Unaprijeđen kvalitet i nediskriminatorni karakter sistema obrazovanja u Crnoj Gori.“

Nastaviti i širiti strukturne kampanje za borbu protiv diskriminacije i zločina motivisanih mržnjom u školama i među mladima (**Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Uprava za sport i mlade**);

- ✓ **Operativni cilj 1.3.** „Eliminisana diskriminacija LGBTI osoba u pogledu prava na sopstvenu kulturu i na autentični kulturni izraz.“

U oblasti kulture je potrebno nastaviti sa realizacijom aktivnosti na senzibilizaciji kulturnog prostora prema LGBTI pitanjima, osnažiti pristup LGBTI osobama različitim kulturnim sadržajima i promovisati kulturne forme/koncepte koji afirmišu vrijednosti tolerancije i prihvatanja LGBTI osoba (**Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta**);

- ✓ **Operativni cilj 2.1.** “Podignut nivo obučenosti policijskih službenika/ca za efikasnu i efektivnu primjenu normativnog okvira za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba.”

Neophodno je nastaviti aktivnosti na jačanju povjerenja i saradnje između Uprave policije i LGBTI zajednice kroz obezbeđenje redovnog rada Tima povjerenja Uprave policije i LGBTI zajednice (**Uprava policije, Ministarstvo unutrašnjih poslova**);

- ✓ **Operativni cilj 3.1.** “Unaprijeđen pristup radu i efektivna zaštita prava LGBTI osoba u sferi radnih odnosa.”

U oblasti zapošljavanja i radnih odnosa, nastaviti sa održavanjem tematskih sjednica Socijalnog savjeta u pogledu antidiskriminacione zaštite LGBTI osoba, kako bi se ohrabrile institucije i privredni subjekti da u svojim poslovno-razvojnim agendama uvrste LGBTI tematiku sa aspekta kreiranja inkluzivnog radnog okruženja (**Socijalni savjet**);

- ✓ **Operativni cilj 3.3.** „Unaprijeđen pristup uslugama socijalne zaštite i servisima podrške za LGBTI osobe.“

- U sektoru socijalne zaštite neophodno je ojačati obuku stručnih radnika/ca sa senzibilan rad sa LGBTI osobama u cilju eliminacije negativnog uticaja fluktuacije kadra i voditi računa o ravnomjernoj geografskoj rasprostranjenosti edukovanog kadra (**Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu**);
- U oblasti turizma je neophodno preduzeti ključne korake na realizaciji unapređenja turističkih usluga za LGBTI turiste, kao i dalji razvoj i ekonomsku valorizaciju u ovoj oblasti (**Ministarstvo ekonomskog razvoja**).

PRILOZI

PODACI O AKTIVNOSTIMA I PRAKSI POLICIJE I PRAVOSUDNIH ORGANA U VEZI SA PRIJAVLJENIM I PROCESUIRANIM SLUČAJEVIMA DISKRIMINACIJE, NASILJA I DRUGIH NAPADA NA PRIPADNIKE LGBTI POPULACIJE U 2021.GODINI

Prema podacima Uprave policije, u toku 2021. godine podnijeto je 55 prijava protiv ukupno 57 lica gdje su LGBTI osobe oštećena lica.

Sve ove prijave se odnose na uvredljive i diskriminišuće komentare upućene putem društvene mreže „Facebook“-a na račun LGBTI osoba. Policijski službenici su postupili po svakoj prijavi i o njima obavijestili nadležne tužioce. U pet predmeta nadležni tužioci su se izjasnili da nema elemenata bića krivičnog djela čije se gonjenje preuzima po službenoj dužnosti, te su policijski službenici preduzeli aktivnosti shodno Zakonu o javnom red i miru (prekršaji).

Prema podacima Suda za prekršaje u Odjeljenja iz Podgorice, Nikšića, Danilovgrada i Prijestonice Cetinje, u toku 2021. godini broj predmeta u kojima su LGBTI osobe oštećena lica bio je 18, iz razloga što je 7 predmeta preneseno iz prethodnog perioda u rad. Pravosnažno su okončana 4 predmeta.

U toku 2021. godine prema podacima Vrhovnog državnog tužilaštva, nije bilo prijavljenih i procesuiranih slučajeva diskriminacije, nasilja i drugih oblika napada na pripadnike LGBTI populacije pred ovim tužilaštvom.

Crna Gora
VIŠI SUD ZA PREKRŠAJE CRNE GORE
SU II broj 2/22
Podgorica, dana 17. januara 2022. godine

**IZVJEŠTAJ O PREDMETIMA PO PROCESURANIM SLUČAJEVIMA DISKRIMINACIJE, NASILJA I DRUGIH OBLIKA
NAPADA NA PRIPADNIKE LGBT POPULACIJE KOJI SU BILI U RADU SUDOVA ZA PREKRŠAJE U 2021. GODINI**

Ovaj izvještaj je sačinjen na osnovu pojedinačnih izvještaja sudova za prekršaje, i to: izvještaja Suda za prekršaje u Podgorici SI br. 6/22 od 14. januara 2022. godine, izvještaja Suda za prekršaje u Budvi SU br. SI/22 od 13. januara 2022. godine i izvještaja Su za prekršaje u Bijelom Polju SU I br. 10/22 od 13. januara 2022. godine.

Iz navedenih izvještaja se utvrđuje da su sudovi za prekršaje u 2021. godini imali ukupno u radu 39 predmeta u kojima procesuirana diskriminacija ili drugi oblik napada na pripadnike LGBT zajednice, i to Sud za prekršaje u Podgorici 18 predmeta, S za prekršaje u Budvi 13 predmeta, dok je Sud za prekršaje u Bijelom Polju imao u radu 8 predmeta ovakve vrste. Ukupno je bilo predmeta koji su preneti iz ranijih godina i 20 novih predmeta (Tabela 1).

Tabela 1. Zbirni pregled

Sud	Preneti predmeti	Novi predmeti	Ukupno	Riješeno	Neriješeno
Podgorica	7	11	18	9	9
Budva	8	5	13	10	3
Bijelo Polje	4	4	8	4	4
Ukupno	19	20	39	23	16

Nije bilo prekršaja iz ove oblasti procesuiranih po Zakonu o zabrani diskriminacije, već su svi prekršaji procesuirani po Zakor javnom redu i miru (Tabela 2).

Tablica 2. Pojedinačan pregled predmeta u kojima su prekršaji procesuirani po Zakonu o javnom redu i miru:

SUD ZA PREKRŠAJE PODGORICA										
PP br.	Sud za prekršaje u Podgorici	Podnositelj zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskriminacije	Pol i godište rođenja diskriminisanog lica	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke (iznos)	Vrijeme odučavanja	Izjavljena žalba	Na
6588/19	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 19 JRM	seksualna orijentacija lgbt	muski	31.05.2019	12.03.2021	obustava	1 godina i 9 mjeseci	-	
16722/19	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 19 JRM	seksualna orijentacija lgbt	zenski	30.12.2019	19.11.2021	opomena	1 godina i 8 mjeseci	-	
8817/20	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 19 i čl. 7. JRM	seksualna orijentacija lgbt	zenski	20.08.2020	-	-	-	-	
10489/20	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 7 JRM	seksualna orijentacija lgbt	zenski	29.09.2020	01.10.2021	novčana kazna 150e	7 mjeseci	-	
11813/20	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 19 JRM	seksualna orijentacija lgbt	zenski	04.11.2020	04.06.2021	oslobadajuća	7 mjeseci	-	

11180/20	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 19 JRM	seksualna orijentacija Igbt	muski	20.10.2020	-	-	-	-	-
11145/20	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 19 JRM	seksualna orijentacija Igbt	zenski	16.10.2020	-	-	-	-	-
433/21	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 8 JRM	seksualna orijentacija Igbt	zenski	21.01.2021	-	-	-	-	-
221/21	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 7 JRM	seksualna orijentacija Igbt	zenski	14.01.2021	-	-	-	-	-
5241/21	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 7 JRM	seksualna orijentacija Igbt	muski	09.07.2021	08.11.2021	uslovna osuda	1 dan	-	-
5239/21	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 7 JRM	seksualna orijentacija Igbt	muski	09.07.2021	04.11.2021	uslovna osuda	1 dan	-	-
6934/21	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 7 JRM	seksualna orijentacija Igbt	muski	27.08.2021	-	-	-	-	-
6936/21	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 7 JRM	seksualna orijentacija Igbt	muski	27.08.2021	-	-	-	-	-

661/21	Odjeljenje u Danilovgradu	Uprava policije DB Danilovgrad čl. 19 JRM	seksualna orijentacija lgbt	muški i ženski	27.08.2021	15.12.2021	novčana kazna 150e	3 mjeseca i 20 dana	-	-
682/21	Odjeljenje u Danilovgradu	Uprava policije OB Danilovgrad čl. 19 JRM	seksualna orijentacija lgbt	muški i ženski	27.08.2021	15.12.2021	novčana kazna 150e	3 mjeseca i 20 dana	-	-
7195/21	Sjedište suda Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 7 JRM	seksualna orijentacija lgbt	muški	03.09.2021	-	-	-	-	-
7593/21	Sjedište suda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 19 JRM	seksualna orijentacija lgbt	muški	14.09.2021	Nije pravosnažan	novčana kazna 100e	2 mjeseca	-	-
9721/21	Sjedištesuda u Podgorici	Uprava policije CB Podgorica čl. 19 i 10 JRM	seksualna orijentacija lgbt	muški	05.11.2021	-	-	-	-	-
SUD ZA PREKRŠAJE BUDVA										
PP br.	Sud za prekršaje u Budvi	Podnosilac zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnov diskriminacije	Poli i godište rođenja diskriminisan og lica	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnaž. odluke	Vrsta donijete odluke (i iznos)	Vrijeme oduzivanja	Izjavljena žalba	Na
1150/20	Sjedište suda u Budvi	Uprava policije CB Budva čl. 19 JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko	muški	23.09.2020.	10.05.2021.	oslobadajuća odluka	7 mjeseci, 17 dana	Da, Preinacenc n.k. 1000 e, i.p. 30.00 € PZP b	-

			društvene mreže facebook							1310/21-4	
16/21	Sjedište suda u Budvi	Uprava policije CB Budva čl. 19. JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	05.01.2021.	05.03.2021.	novčana kazna 250e	2 mjeseca	-		-
1003/21	Sjedište suda u Budvi	Uprava policije CB Budva čl. 19. JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	29.09.2021.	-	-	-	-		u rad
779/20	Odjeljenje u Kotoru	Uprava policije OB Kotor čl. 19. JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	20.08.2021.	15.03.2021.	oslobađajuća odluka	6 mjeseci	-		-
961/21	Odjeljenje u Kotoru	Uprava policije OB Kotor čl. 19. JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški/1975 muški/1989	12.08.2021.	-	5 okrnjelih 4x novčana kazna. 140,00 e - obustava	3 mjeseca	da		-
1192/20	Odjeljenje u Kotoru	Uprava policije OB Kotor čl. 19. JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	19.11.2020.	07.05.2021.	oslobađajuća odluka	5 mjeseci	-		-

148/19-III	Odjeljenje u Baru	Uprava policije CB Bar čl. 19 JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	08.04.2019.	22.02.2021.	obustava-zastara	1 godina i 10 mjeseci	-	-
1429/19-I	Odjeljenje u Baru	Uprava policije CB Bar čl. 19 JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	06.05.2019.	30.03.2021.	obustava-zastara	1 godina i 11 mjeseci	-	-
3843/19-I	Odjeljenje u Baru	Uprava policije CB Bar čl. 19 JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	16.12.2019.	09.11.2021.	obustava-zastara	1 godina i 11 mjeseci	-	-
1552/20-I	Odjeljenje u Baru	Uprava policije CB Bar čl. 19 JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	07.08.2020.	-	-	-	-	u rac
1554/20-III	Odjeljenje u Baru	Uprava policije CB Bar čl. 19 JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	07.08.2020.	05.02.2021.	oslobađajuća odluka	6 mjeseci	-	-
1594/20-II	Odjeljenje u Baru	Uprava policije CB Bar čl. 19 JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	11.08.2020.	05.02.2021.	oslobađajuća odluka	6 mjeseci	-	-

PP br.	Sud za prekršaje u Bijelom Polju	Podnositelj zahtjeva i pravna kvalifikacija prekršaja koja je stavljena na teret	Osnovne diskriminacije	Pol i godište rođenja diskriminisanog lica	Datum podnošenja zahtjeva	Datum donošenja pravosnažne odluke	Vrsta donijete odluke (i iznos)	Vrijeme odlučivanja	Izjavljena žalba	Ni:
959/21-1	Odjeljenje u Baru	Uprava policije CB Bar čl. 19. JRM	seksualna orijentacija, vrijeđanje LGBT populacije preko društvene mreže facebook	muški	22.06.2021	-	-	-	-	u rad
SUD ZA PREKRŠAJE BIJELO POLJE										
786/21	Odjeljenje Berane	Uprava policije SP Petnjica čl. 7 st. 1 JRM	Seksualna orijentacija	Grupa	23.08.2021.	06.09.2021.	odbaceni zahtjev	14 dana	ne	-
457/21	Odjeljenje Kolašin	Uprava policije OB-1 Kolašin čl. 19. JRM	Seksualna orijentacija	muški, Godište nepoznato	10.09.2021.	16.12.2021.	novčana kazna 120e	3 mjeseca 5 dana	ne	-
458/21	Odjeljenje Kolašin	Uprava policije OB-1 Kolašin čl. 19. JRM	Seksualna orijentacija	muški, Godište nepoznato	10.09.2021.	16.12.2021.	oslobađajuća	3 mjeseca 5 dana	ne	-
352/20	Odjeljenje Mojkovac	Uprava policije OB-1 Mojkovac čl. 19. JRM	Seksualna orijentacija	-	18.08.2020.	-	-	-	da	UKir (nov. 457. Nije

432/21	Odjeljenje Plovlja	Uprava policije CB Plovlja čl. 19. JRM	Seksualna orientacija	muški, Nepoznato godšte	09.09.2021.	15.11.2021.	novčana kazna 170e	2 mjeseca i 6 dana	ne	-
449/20	Odjeljenje Zabljak	Uprava policije CB Bijelo Polje čl. 19. JRM	Seksualna orientacija	ženski, Godšte nepoznato	28.09.2020.	-	-	-	da	Ukir (Nov PP i nije
456/20	Odjeljenje Zabljak	Uprava policije CB Bijelo Polje čl. 19. JRM	Seksualna orientacija	ženski, Godšte nepoznato	28.09.2020.	-	-	-	da	Ukir (Nov PP i nije
457/20	Odjeljenje Zabljak	Uprava policije CB Bijelo Polje čl. 19. JRM	Seksualna orientacija	ženski, Godšte nepoznato	28.09.2020.	-	-	-	da	Ukir (Nov PP i nije

PREDSJEDNIK,
Milivoje Rašović

PRILOG II

Informacija Ministarstva za ljudska i manjinska prava o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba sa lokalnim samoupravama za 2021.godinu

U skladu sa obavezom ranijeg Ministarstva za ljudska i manjinska prava utvrđenoj u pregovaračkom Poglavlju 23 "Pravosuđe i temeljna prava", Ministarstvo je pristupilo potpisivanju bilateralnih sporazuma sa opštinama u Crnoj Gori. Cilj ovih sporazuma je ostvarivanje saradnje u cilju unapređenja položaja i zaštite LGBTI osoba.

Tokom 2014. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Kotor, 15. aprila 2014. godine
- Budva, 10. novembar 2014. godine
- Bar, 18. novembar 2014. godine
- Cetinje, 5. decembra 2014. godine
- Podgorica, 31. decembar 2014. godine

Tokom 2015. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Ulcinj, 19. januara 2015. godine
- Herceg Novi, 11. maj 2015. godine
- Tivat, 13. maja 2015. godine
- Bijelo Polje, 31. jula 2015. godine

Tokom 2016. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Berane - 15. jun 2016. godine
- Danilovgrad – 24. jun 2016. godine
- Kolašin – 18. jul 2016. godine
- Mojkovac – 4. avgust 2016. godine

Tokom 2017. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Žabljak – 26. jul 2017. godine
- Šavnik – 26. jul 2017. godine

Tokom 2018. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Rožaje - 24. oktobra 2018. godine
- Gusinje - 24. oktobra 2018. godine
- Andrijevića - 24. oktobar 2018. godine

Tokom 2019. godine Ministarstvo je potpisalo sporazume sa sledećim opštinama:

- Pljevlja - 23. januar 2019. godine
- Petnjica- 4. decembar 2019. godine

Na bazi potpisanih sporazuma, Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava je opštinama uputilo Upitnik o aktivnostima koje su potpisnice preduzele u cilju realizacije sporazuma u 2021. godini. Na dostavljene upitnike dobijena je povratna informacija od sledećih opština: Glavni grad Podgorica, opština Kolašin, opština Mojkovac, opština Šavnik, opština Ulcinj, opština Herceg Novi, opština

Andrijevića, opština Bijelo Polje, opština Bar, opština Žabljak, opština Pljevlja, opština Petnjica, opština Danilovgrad, opština Nikšić, opština Kotor, opština Gusinje, opština, Berane, opština Tivat, prijestonica Cetinje i opština Rožaje.

Prijestonica Cetinje

U odgovoru na dostavljeni Upitnik, opština Cetinje se izjasnila da je koordinatorka Kancelarije za ljudska i manjinska prava i prevenciju bolesti zavisnosti tokom prethodne godine pohađala brojne seminare i obuke u cilju povećanja znanja o položaju i problemima sa kojima se susrijeću pripadnici LGBT populacije sa osvrtom na izazove koje je donijela pandemija COVID 19, a sve u cilju započinjanja procesa donošenja lokalnog akcionog plana za Prijestonicu Cetinje.

Tokom realizacije tih aktivnosti, Prijestonica je ostvarila saradnju sa Zajednicom opština, NVO sektorom, kao i neprekidnu saradnju sa Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava. Saradnju sa međunarodnim partnerima iz oblasti LGBT prava nijesu imali, dok su aktivnosti sprovodili sa predstavnicima NVO Juventas, NVO Spectra i NVO Queer Montenegro, na način što je koordinatorka prošla veliki broj obuka i seminara koji se tiču zaštite prava i unapređenja kvaliteta života LGBT osoba u organizaciji ovih nevladinih organizacija, finansiranih od strane Ministarstva. Kao rezultate ostvarenih kontakata navedena je decentralizacija aktivnosti, prilagođavanje lokalnom kontekstu, uključivanje lokalnih nevladinih organizacija i bolja saradnja sa lokalnim samoupravama.

Kao prepreku u realizaciji aktivnosti izdvajaju nedostatak finansijskih sredstava, pa je u cilju prevazilaženja problema upućena primjedba Sekretarijatu za finansije i razvoj Prijestonice da se u narednom periodu obrati više pažnje na aktivnosti koje se tiču rodne ravnopravnosti, zaštite prava i unapređenja kvaliteta života LGBT osoba.

S tim u vezi, upućen je na usvajanje u skupštinskoj procedure Lokalni akcioni plan socijalne i dječije zaštite za period 2022-2026 u kojem je jedna od prioriternih oblasti zaštita i unapređenje kvaliteta života LGBT osoba.

Opština Pljevlja

Opština Pljevlja se izjasnila da je preduzimala aktivnosti na unapređenju položaja LGBT populacije. Nijesu naveli konkretne primjere aktivnosti koje su preduzimali na postizanju veće vidljivosti ove društvene grupe, veće senzibilnost lokalnih organa u kontaktu sa seksualnim manjinama, pružanju posredne i/ili neposredne zaštite u slučajevima fizičkog ili verbalnog napada i drugih oblika uznemiravanja.

U realizaciji aktivnosti nije ostvarena saradnja sa državnim institucijama, drugim lokalnim samoupravama i organizacijama civilnog društva, niti je ostvarena međunarodna saradnja u oblastima kao što je LGBT turizam, promocija kulture i stvaralaštva LGBT osoba.

Tokom 2021. godine predstavnici opštine Pljevlja održali su sastanak sa NVO Juventas koji je kao rezultat imao izmjenu Lokalnog akcionog plana za unapređenje kvaliteta života pripadnika LGBT populacije u koji je uvrštena podrška LGBT populaciji kroz dvije mjere: Ojačati kapacitete i promovisati antidiskriminatorno ponašanje kroz sprovođenje obuka za: predstavnike lokalne samouprave, policijskih, socijalnih i inspeksijskih službi i drugih državnih organa zaduženih za pružanje usluga socijalne zaštite i zaštite od diskriminacije na lokalnom nivou i Obilježavanje 10.

Decembra, Dana ljudskih prava (segment posvećen ljudskim pravima LGBTIQ osoba). Navode da bi usvajanje Lokalnog akcionog plana i realizacija aktivnosti iz njega dovela bi do unapređenja društvenog položaja LGBT osoba i osigurala bi se institucionalna podrška za tu populaciju.

Na prepreke nijesu naišli, iz razloga što još uvijek nije započeta realizacija planiranih aktivnosti.

Opština Žabljak

Opština Žabljak se izjasnila da nije preduzimala aktivnosti na unapređenju položaja LGBT osoba u periodu od potpisivanja memoranduma, i da nije imala zahtjeva koji se odnose na seksualne manjine, pružanje posredne ili neposredne zaštite u slučajevima verbalnog ili fizičkog napada i drugih oblika uznemiravanja ili diskriminacije. Takođe su se izjasnili da nijesu imali saradnju sa državnim institucijama, drugim lokalnim samoupravama, OCD ili drugim subjektima ili NVO. Predstavnici Opštine su prisustvovali „Edukaciji zaposlenih u organima lokalne samouprave za senzibilan rad sa LGBT osobama“ 10.12.2021. godine koja se održala na Žabljaku, a sprovedena je u organizaciji Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava. S obzirom na to da nijesu imali aktivnosti ove vrste, naveli su da nijesu imali ni prepreka u njihovom ostvarivanju.

U narednoj godini planiraju da realizuju aktivnosti iz Sporazuma o razumijevanju o mjerama u borbi protiv diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta i promociji tolerancije prema LGBT osobama, član 7 i član 8.

Opština Kotor

Opština Kotor se izjasnila da je preduzimala aktivnosti na unapređenju položaja LGBT osoba u periodu od potpisivanja Memoranduma.

Kao konkretne primjere naveli su aktivnosti koje su prepoznate Lokalnim akcionim planom:

- **Aktivnost “Friendly Kotor”**- mapiranje LGBTIQ prijateljskih turističkih objekata i privrednika, festivala, kulturnih sadržaja i njihova promocija, je odrađena od strane Turističke organizacije Kotor. Nakon sastanaka između predstavnice TO i savjetnice za LGBTI Opštine Kotor dogovreno je da se uputi dopis svim privrednicima kako bi se izjasnili da li su LGBTIQ prijateljski. Anketa je sprovedena i objavljene su informacije na sajtu Turističke organizacije Kotor.

- **Online sastanak** sa NVO Queer Montenegro na temu potpisivanja memorandum o saradnji sa opštinom Kotor, TO Kotor i lokalnim NVO.

- **Potpisan je memorandum** o saradnji između Opšte bolnice Kotor i nevladinih organizacija Juventas, Kvir Montenegro, Asocijacija Spektra i Udruženje LBTQ žena “Stana”. Potpisnici/e su saglasni/e da će podsticati blisku saradnju na aktivnostima koje NVO Juventas, Kvir Montenegro, Asocijacija “Spektra” i Udruženje LBTQ žena “Stana” realizuju u okviru svojih projekata, u skladu sa ovim memorandumom, a na bazi jednakosti, reciprociteta i zajedničke koristi. Saradnja će se zasnivati na principima:

Partnerstva – Opšta bolnica Kotor i NVO Juventas, Kvir Montenegro, Asocijacija “Spektra” i Udruženje LBTQ žena “Stana” sarađivaće na partnerskim osnovama u svim oblastima gdje za to postoji interes građana i lokalne zajednice, rukovodeći se načelom jednakih mogućnosti za sve;

Transparentnosti – Opšta bolnica Kotor i NVO Juventas, Kvir Montenegro, Asocijacija “Spektra” i Udruženje LBTQ žena “Stana” će blagovremeno prezentovati informacije o svojim aktivnostima;

Odgovornosti - Opšta bolnica Kotor i NVO Juventas, Kvir Montenegro, Asocijacija "Spektra" i Udruženje LBTQ žena "Stana" snosiće punu odgovornost za realizaciju zajedničkih aktivnosti;

Međusobnog informisanja - Opšta bolnica Kotor i NVO Juventas, Kvir Montenegro, Asocijacija "Spektra" i Udruženje LBTQ žena "Stana" blagovremeno će razmjenjivati informacije o svojim planovima, programima i aktivnostima.

- **NVO Queer Montenegro organizovala je seminar** Umrežavanje LGBTI osoba sa lokalnim samoupravama i državnim institucijama" u julu na Žabljaku. Seminaru je prisustvovala savjetnica za mlade, djecu i LGBTI opštine Kotor, Madalena Martinović. Glavni cilj seminara je bio upoznavanje predstavnika lokalnih samouprava i državnih institucija sa LGBTIQ zajednicom iz sjeverne i južne regije Crne Gore i putem otvorene diskusije direktno upoznavanje sa problemima sa kojima se suočavaju LGBTIQ osobe. Projekat je podržan od strane Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava.

- **Pozorišna predstava "Strah od leptira"**, koja je rađena u produkciji Teatra VUK i MERLINKA festivala, izvođena je u Kotoru 2. juna.

- 09. avgusta **održana je radionica na temu "Jačanje i prevencija diskriminacije LGBTI osoba među mladima"**, jedna od učesnika je bila predstavica opštine Kotor

Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti Opštine Kotor organizovao je u avgustu **radionicu na temu „Sprovođenje zakona, bezbjednost i društveno prihvatanje LGBTI osoba"**. Prisustvovali su predstavnici Opštine Kotor i Centra za socijalni rad, volonteri, predstavnik Studentske organizacije Fakulteta za pomorstvo, te predstavnice Savjeta za mlade Kotor i Nevladine organizacije "Naša akcija"

- **Završna konferencija "Combating discrimination and hate crimes against LGBTI+ persons in Albania."** (Borba protiv diskriminacije i zločina iz mržnje prema LGBTI osobama u Albaniji)

U ime Opštine Kotor koja je primjer najbolje prakse u oblasti sprovođenja LGBT aktivnosti na lokalnom nivou, prezentaciju je održala savjetnica za mlade, djecu i LGBT u Opštini Kotor, Madalena Martinović.

- Povodom obilježavanja Međunarodnog dana ljudskih prava 10. decembra, Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti Opštine Kotor organizovao je dva događaja: **tribinu** na temu "Ljudska prava: trenutna situacija u Crnoj Gori" i **promociju** tematskog zbornika naučnih i stručnih radova "Otkrivanje skrivenog: Crna Gora, kvir i (s)rodne teme" 10. decembra.

Sekretarijat za kulturu, sport i društvene djelatnosti je planirao da povodom obilježavanja Dana ljudskih prava 10. decembra, organizuje dvodnevni trening za stručna lica (pedagoge i psihologe) na temu "Unaprjeđenje znanja i razumjevanja seksualne orijentacije i rodnog identiteta u sistemu obrazovanja". Dopis je poslat svim srednjim školama, ali nažalost zbog već preuzetih obaveza od strane stručnih lica, ova aktivnost nije održana.

- 06. oktobra, održan je sastanak sa predstavnicima NVO Juventas. Razgovaralo se o sprovedenim aktivnostima kroz lokalni akcioni plan, te o značaju pristupa Opštine Kotor Rainbow cities mreži i izradi novog lokalnog akcionog plana za LGBT za period 2022-2023 godine.

- Ervina Dabižinović i Ljubomirka Kovačević, aktivistkinje NVO Anima, će 26, 27 i 28 januara sprovesti obuku za službenice Opštine Kotor, koja je propisana Lokalnim akcionim planom za unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba 2020-2021.

Opština Kotor je imala saradnju sa Kulturnim centrom, Opštom bolnicom Kotor i TO Kotor.

Ostvarili su međunarodne kontakte i saradnju sa UNESCO, EU (Opština Kotor je članica na projektu "LGBTI Policy Guidelines for local governments" zajedno sa 19 drugih gradova članica mreže Rainbow cities). Godišnja konferencija Rainbow Cities Network je ove godine održana u Bergenu (Norveška). Konferencija je trajala dva dana, 04. i 05. novembra, a prisustvovala je 31 članica mreže. Predstavnica Opštine Kotor, Madalena Martinović, je prisustvovala online.

Ostvarili su kontakte sa nevladinim organizacijama Spectra, Queer Montenegro, Stana i Juventas. Kao rezultat tih kontakata održani su sastanci sa gore navedenim nevladinim organizacijama, kao i prisustvo na seminarima koji su isti organizovali. Osim toga predstavnici navedenih organizacija su bili angažovani od strane opštine Kotor da održe obuke na temu prava LGBTIQ populacije.

Aktivnosti koje su realizovane u 2020. godini ostvarene su kroz saradnju sa drugim institucijama koje se bave LGBTI politikom na lokalnom i nacionalnom nivou, podržavajući nevladine organizacije koje rade na tom polju. Naveli su da su, kroz realizaciju svih navedenih aktivnosti, **radili na podizanju svijesti šire zajednice.**

Kao **prepreku za realizaciju** aktivnosti iz Lokalnog akcionog plana naveli su pandemiju COVID 19. Kao način za prevazilaženje te prepreke naveli su organizovanje aktivnosti u skladu sa epidemiološkim mjerama.

U narednoj godini planiraju izradu novog Lokalnog akcionog za unaprjeđenje kvaliteta života LGBTI osoba, kao i nastavak saradnje sa Rainbow cities mrežom.

Opština Herceg Novi

Opština Herceg Novi je obavijestila Direkciju za antidiskriminacione politike da **jesu preduzimali aktivnosti** na unapređenju položaja LGBT populacije u periodu od potpisivanja Memoranduma o saradnji 11. maja 2015. godine sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava. Potpisnice Memoranduma su se saglasile da u okviru svojih mogućnosti i zakonom utvrđenih nadležnosti, zajednički rade na unapređenju položaja LGBT osoba na lokalnom nivou i stvaranju uslova koji će dovesti do eliminisanja svih vidova diskriminacije ove populacije u lokalnoj zajednici.

Kao konkretne primjere aktivnosti, naveli su obilježavanje 1. decembra, **Svjetskog dana borbe protiv AIDS-a** i 28. jula **Svjetskog dana borbe protiv virusnih hepatitisa**. U sklopu obilježavanja ovih datuma organizovane su radionice i edukacije na kojima su zainteresovani mogli da dobiju besplatne savjete i obave besplatna testiranja na HIV.

Takođe, povodom 01. Decembra epidemiološkinja iz DPST savjetovaništa je održala **edukativno predavanje** za učenike/ce u JU Osnovnoj školi "Orijenski bataljon" u Bijeloj, posvećeno zdravim stilovima života, bolestima zavisnosti i HIV virusu/ AIDS-u kao ozbiljnoj bolesti današnjice.

Tokom realizacije aktivnosti, **imali su kontinuiranu saradnju** sa Savjetovaništem za DPST u Domu zdravlja Herceg Novi, kao i saradnju sa sa Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava – Direktoratom za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda i Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda.

Ostvarili su međunarodne kontakte i saradnju u oblasti prava LGBT osoba- sa Savjetom Evrope organizovali su studijsku posjetu gradu Bolonji za crnogorsku delegaciju 2016. godine gdje su pored 2 predstavnika/ce Ministarstva za ljudska i manjinska prava - Direktorata za unapređenje ljudskih prava i sloboda bili i 4 predstavnika/ce lokalnih samouprava i 1 predstavnik NVO sektora.

Cilj studijske posjete je bio upoznavanje sa dobrim praksama na lokalnim nivoima, razmjenu iskustava i upoznavanja različitih politika koji se vode u borbi protiv diskriminacije različitih seksualnih orijentacija i rodnih identiteta shodno Preporukama CM Evrope/Rec (2010)5.

Opština Herceg Novi se izjasnila da **jeste ostvarila kontakte i saradnju sa nevladinim organizacijama**, i to Juventas i Kvir Montenegro sa kojima je 1.7.2016. godine održana panel diskusija na temu “Doprinos unapređenju kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori”, radi jačanja uloge civilnog društva i aktivista za ljudska prava u promociji ljudskih prava LGBT osoba. Pomenuti panel je organizovan uz podršku Evropske unije.

Sa nevladinim organizacijama Juventas, Queer Montenegro i Asocijacija Spectra u okviru projekta “Ponos svuda: Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori” a uz podršku Ministarstva za ljudska i manjinska prava organizovana je online obuka od 08. – 10. jula 2020.godine. Pomenuti trening je u skladu sa Strategijom za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023 i organizovan je za predstavnike/ce lokalnih samouprava na kojem je opština Herceg Novi imala predstavnicu.

Predstavica pštine Herceg Novi je početkom jula prošla dvodnevnu obuku namijenjenu zaposlenima u lokalnim samoupravama, pred kojima će LGBT osobe sklapati životna partnerstva, o implementaciji Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola. Obuka je organizovana u Budvi u okviru projekta “Ponos svuda: Strateški pristup ljudskim pravima LGBTI osoba u Crnoj Gori”

Kao **rezultate realizovanih aktivnosti** naveli su da je pomenuta studijska posjeta organizovana u cilju poboljšanja kvaliteta života LGBT osoba, stvaranje društvene klime poštovanja i slobodne razmjene mišljenja bez predrasuda.

Sve navedene aktivnosti su **koristile LGBT zajednici** na način što doprinose unapređenju položaja i zaštiti LGBT zajednice i eliminisanja svih vidova njihove diskriminacije u lokalnoj zajednici.

Trening o implementaciji Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola je završen veoma uspješno i najviše je koristio matičarima /kama, kako se pripremiti za prve korake primjene Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola u Crnoj Gori. U prilog tome govori i činjenica da je u Herceg Novom je 25. oktobra 2021. godine sklopljeno životno partnerstvo lica istog pola.

Prepreke na koje su nailazili su predrasude i pandemija COVID 19, usljed koje je došlo do redukovanja termina DPST savjetovaništa. Testiranje zainteresovanih klijenata se obavljalo u redovnom radnom vremenu od 07- 15 h, ali zbog epidemiološke situacije broj klijenata je bio znatno smanjen.

Planiraju da rade na prevazilaženju predrasuda prema LGBT osobama razvijanjem svijesti o postojanju LGBT zajednice i senzibilizaciji javnosti primjenom svih raspoloživih vještina.

U narednoj godini opština Herceg Novi planira izradu inkluzivnog LGBTI plana. Izražavaju spremnost da se uključe u implementaciju projekata koji se odnose na unapređenje položaja LGBTI osoba i stvaranju uslova koji će dovesti do eliminisanja svih vidova diskriminacije ove populacije u lokalnoj zajednici.

Opština Bar

U odgovoru na dostavljeni Upitnik, opština Bar je navela da jeste preduzimala aktivnosti na unapređenju položaja LGBT populacije, u periodu od potpisivanja Memoranduma o saradnji. Kao konkretne aktivnosti koje su preduzeli, naveli su pokretanje inicijative za izradu Lokalnog akcionog plana za unaprijedjenje kvaliteta života LGBTIQ osoba u opštini Bar za period 2022-2025. god.

Ostvarili su saradnju sa lokalnim institucijama- Centar za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj, Dom zdravlja Bar, JP Kulturni Centar Bar, TO Bar, CB Bar i obrazovne institucije.

Nijesu ostvarili međunarodne kontakte u oblasti zaštite i promocije prava LGBT osoba.

Realizovali su kontakte i konsultacije sa nevladinim LGBT organizacijama Juventas i Asocijacija Spectra.

Navedeni kontakti rezultirali su angažovanjem Jelene Čolaković, LGBT aktivistkinje, kao konsultantkinje i člana institucionalne Radne grupe za izradu i implementaciju LAP-a.

Konkretno koristi za LGBT zajednicu očekuju u narednom periodu.

Kao prepreke u radu naveli su nedostatak situacione analize i neophodnih informacija u vezi LGBTIQ zajednice na lokalnom nivou.

Naveli su da koriste sve potrebne resurse i raspoložive zakonske mehanizme sa ciljem realizacije aktivnosti.

U narednoj godini planiraju donošenje Lokalnog akcionog plana za unaprijeđenje kvaliteta života LGBTIQ osoba u opštini Bar za period 2022-2025. godinu i implementaciju planiranih aktivnosti.

Opština Ulcinj

U odgovoru na dostavljeni Upitnik, opština Ulcinj je navela da jeste preduzimala aktivnosti na unapređenju položaja LGBT populacije u periodu od potpisivanja Memoranduma o saradnji.

Konkretno aktivnosti koje su sproveli nijesu naveli.

Ostvarili su saradnju sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, opštinom Bar- Savjetnikom za manjinska prava i NVO Juventas.

Nijesu imali međunarodne kontakte i saradnju u oblasti LGBT turizma, promocije kulture i stvaralaštva LGBT osoba i sl., niti su predvidjeli posebnu promociju LGBT turizma ili kulture.

Sarađivali su sa NVO Juventas u protekloj godini, a kao rezultat te saradnje navode Fokal point i obuku.

Nijesu se izjasnili po pitanju koristi za LGBT zajednicu od ostvarenih kontakata.

Prepreke u radu sa kojima se susrijeću su nedjelovanje civilnog sektora u ovoj oblasti, nedostatak interesovanja stranaka da se uključe u aktivnosti ove prirode, sumnja i predrasude o efektima i uticaju na porodicu i zajednicu, neusklađenost vrijednosti i kulture, kao i neslaganje lokalnog mentaliteta sa promovisanjem LGBT prava.

U odgovoru na Upitnik su izjavili da je u sadašnjem kontekstu **preduzimanje bilo kakvih mjera za uklanjanje prepreka na koje nailaze veoma teško.**

Za narednu godinu nijesu predvidjeli poseban plan koji se tiče prava LGBT osoba, ali u okviru mogućnosti i kapaciteta sa kojima raspolažu, izražavaju spremnost na saradnju sa drugim institucijama i nevladinim organizacijama, kao i pružanje kontinuirane podrške zaštiti prava ove populacije kroz različite aktivnosti.

Opština Šavnik

U odgovoru na Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja LGBT populacije, opština Šavnik se izjasnila da **nije preduzimala aktivnosti** na unapređenju položaja LGBT zajednice na svojoj teritoriji.

Konkretnih aktivnosti nijesu imali.

Nijesu imali kontakte niti saradnju sa drugim institucijama u zemlji, sa međunarodnim organizacijama niti sa nevladinim organizacijama.

Nijesu se suočavali ni sa kakvim preprekama u radu s obzirom na to da im se niko nije obratio nijednim aktom povodom nasilja ili diskriminacije LGBT osoba, stoga nijesu ni imali priliku da pruže odgovarajuću uslugu u cilju zaštite prava i sloboda pripadnika LGBT populacije.

U 2022. godini **opština Šavnik planira da radi na smanjenu nivoa predrasuda** kod turističkih radnika i onih koji planiraju da se bave turizmom u opštini Šavnik. Naveli su da je, s obzirom na to da se u njihovoj opštini ide u pravcu razvoja seoskog turizma i privlačenja domaćih i stranih gostiju, njima u interesu da se ne ugrožavaju prava niti jedne grupe lica, da se ne narušava privatnost pripadnika seksualnih manjina i da se pospešuje tolerancija na različitost i slobodan izbor stila života.

Opština Rožaje

U odgovoru na Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja LGBT populacije, opština Rožaje se izjasnila da **nije preduzimala aktivnosti** na unapređenju položaja LGBT zajednice iz razloga što u njihovoj opštini nema registrovanih LGBT osoba.

Nijesu imali kontakt ili saradnju sa institucijama u zemlji, niti sa međunarodnim ili nevladinim organizacijama.

Iz navedenih razloga **nijesu imali prepreka u radu.**

Kao plan za 2022. godinu, naveli su da, ukoliko budu imali u evidenciji LGBT osobe, opština će postupiti po svim važećim zakonskim propisima.

Opština Danilovgrad

Opština Danilovgrad **se nije izjasnila** da li je preduzimala aktivnosti na unapređenju položaja LGBT osoba.

Nijesu se izjasnili ni o ostvarenoj saradnji sa državnim institucijama, međunarodnim institucijama niti nevladinim organizacijama.

U odgovoru na Upitnik, kazali su da su, u okviru Lokalnog akcionog plana za unapređenje socijalne i dječije zaštite za period 2022.-2026. godine, uvrstili cilj- Umanjiti rizik od socijalne isključenosti LGBTIQ osoba. U okviru tog cilja, definisana je aktivnost- "Diskusija na temu socijalne isključenosti i ljudskih prava" povodom 10. decembra, Dana ljudskih prava, koja uključuje i segment posvećen ljudskim pravima LGBTIQ osoba, kako bi ojačali senzibilitet okruženja prema ovoj populaciji.

Nijesu se izjasnili o preprekama sa kojima se susrijeću tokom rada.

Navode da **planiraju** minimum jednu diskusiju godišnje i izražavaju spremnost na saradnju i dalje unapređenje položaja LGBT zajednice.

Opština Tivat

Opština Tivat se u odgovoru na Upitnik o realizaciji Memoranduma o saradnji u cilju unapređenja položaja i zaštite prava LGBT osoba izjasnila da **jest**e preduzimala aktivnosti na unapređenju položaja LGBT populacije u period od potpisivanja Memoranduma.

Kao **konkretne aktivnosti** naveli su organizovanje edukativne radionice pod nazivom “Sloboda za žene!” u saradnji sa NVO Anima- Centar za žensko i mirovno obrazovanje. Navode da je, pored podizanja svijesti o ženskom aktivizmu, feminizmu i nasilju nad ženama, na radionici bilo riječi i o slobodama seksualnih manjina i ljudskim pravima i slobodama po sonovu seksualne orijentacije i rodnog identiteta.

Dalje navode predstavljanje tematskog zbornika naučnih i stručnih radova “Otkrivanje skrivenog: Crna Gora, kvir i (s)rodne teme u okviru JU Muzeji I galerija Tivat, 11.8.2021. godine. Predstavljena knjiga kroz projekat “LGBTIQ tematika u crnogorskom društvu, medijima i kulturi tokom 20. i 21. vijeka” s naučnog aspekta tretira kvir i rodnu problematiku iz domena brojnih naučnih disciplina.

Takođe navode da su članovi/ce Omladinskog tima Opštine Tivat prisustvovali radionici o ljudskim pravima, sa osvrtom na LGBTIQ populaciju. Radionica je održana uz podršku European Endowment for Democracy 18.6.2021. u Kotoru.

U odgovoru na Upitnik, u dijelu koji se odnosi na **saradnju sa drugim državnim institucijama**, lokalnim samoupravama i organizacijama civilnog društva, kazali su da su predstavnice Sekretarijata za društvene djelatnosti uspostavile kontakt i razmijenile iskustva sa koordinatorima/kama iz ostalih opština potpisnica Sporazuma, prvenstveno sa opštinom Kotor.

Nijesu realizovali međunarodne kontakte i saradnju u oblasti LGBT turizma, promocije kulture i stvaralaštva LGBT osoba i sl.

Nijesu imali kontakte ili konsultacije sa nevladinim LGBT organizacijama i LGBT zajednicom.

Nijesu naveli u kojoj mjeri i na koji način je realizacija aktivnosti **koristila** LGBT zajednici.

Nijesu naveli prepreke sa kojima su se susreli u realizaciji aktivnosti, niti mjere koje planiraju da preduzmu da suzbiju prepreke na koje nailaze.

Opština Tivat navodi da **planira da uspostavi kontakt i ostvari saradnju** sa nevladinim LGBTIQ organizacijama, u 2022. godini, sa ciljem organizovanja radionica i predavanja na temu promocije i zaštite prava LGBTIQ osoba na lokalnom nivou, kao i jačanja prevencije diskriminacije ove populacije među mladima.

Takođe **planiraju intenzivniju saradnju sa Ministarstvom pravde, ljudskih i manjinskih prava** i Direktoratom za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda, putem organizovanja zajedničkih sastanaka i organizovanja programa obuka o položaju marginalizovanih društvenih grupa i ostvarivanju i poštovanju prava i sloboda.